

“Geen onwil maar onmacht”

cti

Niek Aikema
s. 1031465

20

2011

“Geloof in elk studieplein-talent!”

De Meerwaarde
Schoutenstraat 109
Barneveld

Niek Aikema

Studieplein 2011-2012

Pagina | 0

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	2
Hoofdstuk 1: Inleiding	3
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader	6
2.1 Inleiding	6
2.2 Het 'nieuwe leren' in de theorie.....	6
2.3 Het 'nieuwe leren' in de praktijk	8
2.4 Competentiegericht onderwijzen	10
Hoofdstuk 3: Onderzoeksopzet	13
3.1 Inleiding	13
3.2 Instrumenten	13
3.3 Onderzoeksgroep	15
Hoofdstuk 4: Resultaten	16
4.1 Inleiding	16
4.2 Onderzoeksvraag 1	16
4.3 Onderzoeksvraag 2	18
4.4 Onderzoeksvraag 3	21
4.5 Onderzoeksvraag 4	25
4.6 Onderzoeksvraag 5	27
Hoofdstuk 5: Conclusies en aanbevelingen	31
5.1 Inleiding	31
5.2 Conclusies	31
5.3 Aanbevelingen	33
Literatuurlijst	36
Bijlagen	40

Samenvatting

Op steeds meer scholen in Nederland vindt het nieuwe leren, of een variant daarop, plaats. Ook op de Meerwaarde in de onderbouw is er sprake van een variant, genaamd leerwerkhuis.

Maar sluit dit leerwerkhuis, of volgend jaar studieplein genoemd, wel aan bij de eisen die de betrokkenen (leerlingen en docenten) eraan stellen? Willen en kunnen de leerlingen eigenlijk wel zo zelfstandig werken als dat de bedoeling is op dit studieplein? Willen en kunnen de begeleidende docenten wel werken op een plein waarin ze didactisch minder aanwezig zijn?

Dit onderzoek is uitgevoerd op de Meerwaarde, binnen de 2-kader klassen, naar het huidige leerwerkhuis. Volgend jaar zal deze aangepast worden, waardoor er een zo optimaal mogelijke uitdagende situatie kan ontstaan, waarin zowel leerlingen als docenten prettig kunnen werken.

Het huidige leerwerkhuis wordt door betrokkenen als prettig ervaren, maar de vrijheden voor zowel docenten als leerlingen zijn helaas te beperkt, waardoor er momenteel niet sprake is van een optimale situatie.

Er zijn conclusies getrokken met betrekking tot de organisatie en de lesstof. De beoogde doelen zijn lang niet allemaal gehaald en er liggen nog grote uitdagingen en kansen die volgend jaar met kleine aanpassingen benut kunnen worden.

Hoofdstuk 1: Inleiding

Steeds meer komt het nieuwe leren naar voren. Leerpleinen en leerwerkhuizen zijn intussen vaak een vast onderdeel van een leerjaar. Er vindt een verschuiving plaats van klassikaal les krijgen en lesgeven naar zelfstandig werken en begeleiden (Bastiaens, 2007; Oers, 2007; Werf, 2005). Van der Werf geeft dit in zijn inaugurele rede als volgt weer: “Simons (2000) formuleert als doel van de vernieuwingen in de tweede fase het creëren van leeromgevingen die nieuwe vormen van leren bevorderen, ook wel ‘het nieuwe leren’ genoemd. Het begrip ‘het nieuwe leren’ verwijst naar nieuwe leeruitkomsten, nieuwe soorten van leerprocessen, en nieuwe instructiemethoden (Simons, Van der Linden & Duffy, 2000). Het nieuwe leren is gebaseerd op de opvatting dat leren een sociaal-interactief, contextueel, construerend, zelf gereguleerd en reflectief proces is (Simons 2000)”.

Van nature kan een kind niet volledig zelfstandig werken in de 1^e klas. Volgens Nieuwenbroek (2006), Huizinga (2007) en Jolles (2008) duurt het minstens tot na het 20^e levensjaar voordat de hersenen van de jongere volledig ontwikkeld zijn voor de vaardigheden die nodig zijn voor het leren plannen, zelfstandig leren e.d. Daarnaast concluderen Huizinga (2007) en Carr (2006) dat er problemen liggen op het gebied van de zogenaamde executieve functies, waaronder het organiseren en plannen. Volgens van Ginkel (2009) zijn intactie executieve functies noodzakelijk om tot toekomstige doelen te kunnen komen of om nieuwe taken te kunnen volbrengen. Deze functies zijn nodig om tot een goede probleemoplossing te kunnen komen. Niet geheel onlogisch komt het onderwijs volgens bovenstaande auteurs dus uiteindelijk in de problemen, wanneer dit nieuwe leren, zonder goede voorbereiding, zo in de praktijk wordt geïmplementeerd. Om dit echter toch toe te passen, is een goede, in complexiteit toenemende en logische opbouw nodig (Janssen, 2002; Kerkhoffs, 2004).

Naast het feit dat zelfstandig leren zal moeten worden opgebouwd, komen er in het reguliere onderwijs ook steeds meer kinderen die voorheen op het speciaal onderwijs zaten. Volgens Ledoux (2007), Greven (2007) en Schmeijer (2009), vragen deze vernieuwingen nu om extra maatwerk in de klas. Wanneer er nu wordt overgestapt op een leerwerkhuis waarbinnen er een beroep wordt gedaan op de intacte executieve functies (Oostdam, 2006), zonder extra aandacht en begeleiding op competentie niveau, zal de praktijk uitwijzen dat deze ‘bijzondere’ leerlingen steeds vaker zullen uitvallen.

Niet alleen de kinderen in dit type onderwijs vragen om aanpassingen om niet uit te vallen of vast te lopen, ook docenten lopen tegen problemen aan (Volman, 2006). Zij zijn het niet gewend om zelfstandig werken te begeleiden. Een conclusie van van Veen (2003) wordt door Volman (2006) als

volgt weergegeven: “Met name bij de invoering van het Studiehuis, waar het principe van ‘actief leren’ een belangrijke rol speelde, is voor docenten echter niet altijd duidelijk geweest wat de gewenste rolverandering nu precies voor hen inhield. Ook is niet voldoende erkend dat ook docenten pas kunnen handelen op basis van informatie (in dit geval over een rol die van hen verwacht werd) als ze er zelf betekenis aan kunnen geven”. De klassikale lesmethode waarin zij opgeleid zijn lijkt komen te vervallen door de komst van het zogenaamde nieuwe, of actieve leren (Oers, 2007; Luken, 2008). Hierin staat juist de keuzevrijheid van de leerlingen centraal en wordt gevraagd om een coachende en begeleidende rol van de docent (Bastiaens, 2007; Werf, 2005).

Wat hebben leerlingen, en dan vooral de leerlingen met een rugzak of andere gedragsproblemen, nodig om optimaal te kunnen functioneren in een leerwerkhuis? Hoe kunnen docenten ondersteund worden om dit te ‘leren’ (Vermunt, 2006)? Welke competenties moeten docenten en leerlingen eigenlijk beheersen om echt tot zelfstandig werken te komen? Deze en meer vragen zullen beantwoord moeten worden om voor de Meerwaarde, in de persoon van mijzelf, een antwoord te vinden op de centrale vraagstelling. Binnen ons 2-kader team merken we nu dat er te weinig kennis bij docenten aanwezig is om te werken op dit leerplein. Daarnaast is het volgens de leerlingen soms saai en weten ze niet goed wat er van hen wordt verwacht. Daardoor komen er regelmatig gedragsproblemen voor, omdat het voor de kinderen niet duidelijk is wat nou de bedoeling is in deze uren. Voor mij als gedragsspecialist is het nu noodzaak om mij hierin te verdiepen en uit te zoeken hoe we dit leerplein volgend jaar kunnen vormgeven om aan te sluiten bij de wensen van zowel leerlingen, docenten en school. Hier ligt op dit moment mijn verlegenheidssituatie.

Komend schooljaar zal er in een nieuwe schoolgebouw gestart gaan worden met een aangepast leerwerkhuis en zelfs de naam van het huidige leerwerkhuis is aan verandering onderhevig. Om een goede lijn aan te brengen in het totale onderzoek is de centrale vraagstelling als volgt geformuleerd:

Op welke wijze zal ons leerwerkhuis vorm moeten krijgen om aan te kunnen sluiten bij de slogan van onze school, namelijk “geloof in elk talent”?

De literatuur spreekt boekdelen over de grote verschuivingen van klassikaal naar zelfstandig leren (Bastiaens, 2007; Oers, 2007; Werf, 2005), en ook in onze nieuwe situatie vindt deze verdere verschuiving plaats. Daartoe zullen, volgens Simons, Van der Linden & Duffy (2000) ook bijvoorbeeld lesmethoden aangepast moeten worden. Binnen dit onderzoek zal dit echter niet onderzocht worden, maar zal er enkel onderzoek worden verricht naar welke vorm het nieuwe leerwerkhuis zou moeten hebben om aan te kunnen sluiten bij de slogan van de school: “Geloof in elk Talent”.

Gezien het feit dat deze twee richtingen op kan gaan, namelijk die van de leerlingen als van de docenten, zal dit onderzoek zich dus ook opsplitsen in die twee richtingen.

Uit de centrale vraagstelling is goed te concluderen dat er gekeken gaat worden naar de vorm van het leerwerkhuis. Daarnaast zal er bekeken worden hoe de huidige situatie eventueel kan worden aangepast. Maar als hiertoe besloten wordt, moeten er wel eerst te weten worden gekomen of de huidige situatie wel voldoet aan de eisen die eraan gesteld worden, maar verder ook of de leerlingen en begeleidende docenten eigenlijk wel tevreden zijn en achter het leerwerkhuis staan. Het vraagt dus allereerst om een onderzoek om te kunnen concluderen of we het huidige leerwerkhuis aanpassen of zelfs helemaal opnieuw moeten opstellen. In de eerste onderzoeksvraag zal het huidige leerwerkhuis dan ook doorgelicht worden.

Na deze stap zal het onderzoek zich richten op de knelpunten die aanwezig zijn in dit huidige leerwerkhuis, voor zowel de leerlingen als de lesgevende docenten. Het is belangrijk om te weten hoe zij in het geheel staan en of zij wel achter deze manier van onderwijs staan. Vanuit dit onderzoek zullen we gaan kijken hoe de theorie zich uitspreekt over het nieuwe leren en deze knelpunten en hoe onderwijs wetenschappers aankijken tegen het nieuwe leren op bijvoorbeeld studiepleinen. Het is vervolgens noodzaak om te onderzoeken welke adviezen er gegeven worden, hoe wij deze kunnen inpassen in onze situatie en hoe wij verbeteringen kunnen aanbrengen.

Met deze onderzoeken kunnen de volgende twee onderzoeksvragen vorm krijgen, want deze gaan over de ondersteuning die zowel leerlingen als docenten nodig hebben om binnen het studieplein goed te kunnen functioneren. Omdat we het hebben over een vorm van onderwijs welke al langer geleden is ingevoerd, zal er genoeg geschreven staan over het zelfstandige leren en het competentiegerichte leren op een studieplein. In dit onderzoek is het de bedoeling om hier de goede en bruikbare adviezen uit te halen en samen te voegen tot een duidelijk en bruikbaar plan om het studieplein nog beter vorm te geven. Indirect is het uiteraard de bedoeling om met elke onderwijsvernieuwing de resultaten en leerwinsten van de leerlingen te verbeteren en de leerlingen te ondersteunen in hun groei naar volwassenheid en het zelfstandig leren.

Dit onderzoek zal worden afgesloten met een onderzoeksvraag welke zich richt op de randvoorwaarden die aanwezig zijn binnen het nieuwe studieplein. Aangezien er met een nieuw plein gestart gaat worden in een nieuw schoolgebouw, moeten ook de randvoorwaarden in bijvoorbeeld de organisatie goed bekeken worden. Voor een volledig overzicht van de onderzoeksvragen en deelvragen verwijzen we u door naar de bijlagen achter in dit verslag.

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

2.1 Inleiding

Uit het voorgaande hoofdstuk is gebleken dat het reguliere onderwijs constant in beweging is. De klassikale manier van lesgeven waar lange tijd sprake van was binnen de klasmuren is langzaam aan het verdwijnen en daarvoor in de plaats zijn de leer- en studiepleinen hun opmars in het reguliere onderwijs begonnen (Bastiaens, 2007; Oers, 2007; Werf, 2005). Aan deze verschuiving is uiteraard onderzoek vooraf gegaan en in dit hoofdstuk wordt deze nieuwe manier van onderwijs belicht. In dit theoretisch kader zal ook de link worden gelegd wat dit betekent voor de Meerwaarde.

Daaropvolgend zal er ook dieper ingegaan worden op de eisen die dit stelt aan de docenten en leerlingen die werkzaam zijn binnen deze nieuwe manier van onderwijs. Voor hen is het namelijk van groot belang dat er duidelijkheid bestaat over wat er van hen wordt verwacht, maar ook dat deze nieuwe manier van onderwijzen aansluit bij de kwaliteiten en talenten die iedereen in zich heeft. De Meerwaarde gebruikt daarom ook als aanvulling hierop de nieuwe slogan “*Geloof in ieder Talent*”. Aangezien de leerling populatie in het reguliere onderwijs ook aan verandering onderhevig is (Ledoux, 2007; Greven, 2007; Schmeijer, 2009) zal ook op dit gebied gekeken moeten worden hoe onderwijssituaties ingericht dienen te worden om tot optimale leerresultaten te kunnen komen (Simons, 2000). Om daarnaast ook beter aan te sluiten op de bovenbouw van de Meerwaarde, waar het competentiegericht onderwijzen zijn intrede al gedaan heeft, is het belangrijk om daarnaast te kijken hoe dit te implementeren is in de onderbouw, om de overstap tussen onderbouw en bovenbouw soepel te laten verlopen.

2.2 Het ‘nieuwe leren’ in de theorie

Het onderwijs in Nederland is altijd in ontwikkeling. Elk kabinet heeft wel weer nieuwe plannen om de leerarrangementen in het voortgezet onderwijs te ‘verbeteren’, of daar dan ook echt sprake van is, is altijd een vraag die in het midden blijft hangen. Het Ministerie van Onderwijs heeft het SCO-Kohnstamm Instituut opdracht gegeven om een nieuwe ontwikkeling, genaamd ‘*het nieuwe leren*’ aan een onderzoek te onderwerpen. Oostdam e.a. (2006) hebben na dit onderzoek een rapport geschreven waarin wordt ingegaan op de betekenis van het nieuwe leren, de verschillende vormen en de uiteraard zeer belangrijke leeropbrengsten.

Het ‘nieuwe leren’ is in de afgelopen jaren op verschillende middelbare scholen steeds vaker ingevoerd als middel om onderwijs te verzorgen. Maar waar komt dit eigenlijk vandaan? Wat houdt dit ‘nieuwe leren’ eigen in? Deze vraag is belangrijk om eerst te beantwoorden, voordat er een

overstap kan worden gemaakt naar de invoering van dit ‘nieuwe leren’ in de onderbouw op de Meerwaarde in Barneveld.

Het ‘nieuwe leren’ is een onderwijsconcept waarin de zelfstandigheid van de leerlingen centraal staan. Bij deze manier van onderwijs verzorgen worden de leerlingen ingeschakeld om zelf verantwoordelijkheden te nemen voor hun leerproces en leren de leerlingen om niet alleen zelfstandig maar ook met anderen samen te werken om vooraf bepaalde doelen te bereiken. Volgens diverse voorstanders van het nieuwe leren zorgt deze manier van onderwijs voor een betere relatie tussen de leerlingen en de docenten, zijn de leerlingen beter bewust van hun eigen ontwikkeling (Stevens, 2004) en voelen leerlingen zich beter gekend in hun eigenwaarde (Waslander, 2006)

De lijst hiernaast geeft volgens het onderzoek van de Universiteit van Amsterdam (Oostdam e.a., 2006) de definitie van het ‘nieuwe leren’ aan. Uit deze lijst komt goed naar voren dat er een beroep wordt gedaan op de zelfstandigheid van de leerlingen. Woorden als *zelfregulatie* en *zelfverantwoordelijk leren* geven aan dat de leerlingen betrokken worden bij hun leeromgeving. Daarnaast wordt er volgens deze definitie ook een beroep gedaan op de begeleidende docenten, zij zijn verantwoordelijk voor het creëren van een authentieke en sociale leeromgeving voor de leerlingen. Dit betekent dat de rol van docent ook zichtbaar is veranderd van klassikale kennis-overdracht naar vraag gestuurd begeleiden en coachen.

Deze taak wordt doorgaans door de docenten niet voor zoete koek geslikt. Volgens een artikel in de Pers (2007) is ‘maar’ drie procent van de leraren tevreden over het ‘nieuwe leren’ en ziet één of de vijf docenten iets in de theorie achter deze nieuwe onderwijsmethode. Dit is zorgwekkend, aangezien docenten nu blijkbaar voor de klas staan en een methode volgen waar zij helemaal niet achter staan. Veel lesgevend personeel (70%) vindt dat leerlingen het beste en het meeste leren wanneer er gewoon klassikaal wordt lesgegeven. Hoe kan het dan toch dat wij in Nederland doorgaan met deze onderwijsmethode, helemaal wanneer er nog weinig tot geen wetenschappelijk onderzoek is gedaan naar de betere leeropbrengsten (Oostdam e.a., 2006).

De theorieën achter het ‘nieuwe leren’ klinken allemaal erg rooskleurig. Oers (2007) schrijft over het ‘nieuwe leren’: “*Het stapelen van kennis was voor de leerlingen de belangrijkste bezigheid. Wat de leerlingen daar echter zelf voor betekenis in zag was niet aan de orde*”. In principe is dit helemaal

- Er is aandacht voor zelfregulatie en metacognitie;
- Er is ruimte voor zelfverantwoordelijk leren;
- Leren vindt plaats in een authentieke leeromgeving;
- Leren wordt beschouwd als een sociale activiteit;
- Leren vindt plaats met behulp van ict;
- Er wordt gebruik gemaakt van nieuwe beoordelingsmethodieken, die passen bij een of meer van de hiervoor genoemde uitgangspunten.

waar, en dit sluit ook helemaal aan bij wat al eerder genoemd is, namelijk dat leerlingen binnen het 'nieuwe leren' meer eigenwaarde verkrijgen en meer zelf betrokken zijn bij hun leerproces. Echter om dit ook te halen is een tweede, wat helaas nog niet wetenschappelijk getoetst is. Sterker nog, het toetsen van de nieuwe leeropbrengsten kan helemaal niet gebeuren door harde cijfers (v.d. Werf, 2005). Doelen als *zelfstandig leren werken, leren zinvol te leren, leren competentiegericht te leren, natuurlijk leren stimuleren* etc. (Volman, 2006) zijn doelen die helaas nog niet meetbaar zijn in de praktijk. Het onderwijs kan dus nu hier wel op in gericht worden, maar de eventuele resultaten zijn op dit moment nog niet te meten in cijfers. Later in de verre toekomst zal blijken of deze, theoretische, aanpassingen een betere aansluiting geven op de bovenbouw op de Meerwaarde en uiteindelijk op het MBO daarna. Of de bijbehorende beloofde verbeterde leerresultaten (Simons, van der Linden & Duffy, 2000; Luken, 2008) ook daadwerkelijk gehaald worden zal in de toekomst pas uitgewezen kunnen worden, nadat er meerdere jaren met dit nieuwe systeem gewerkt wordt en de knelpunten eruit gehaald zijn.

2.3 Het 'nieuwe leren' in de praktijk

In de onderbouw op de Meerwaarde zal er ook een variant op het nieuwe leren worden ingevoerd, in de vorm van een zogenaamd studieplein. Op dit plein werken de leerlingen zelfstandig aan een vijftal vakken, gedurende 80 minuten per dag, vijf dagen in de week. Voor elke van deze vakken krijgen de leerlingen een planner, waar zij zelfstandig vorm aan mogen geven in de manier van werken binnen de studieplein uren. De enige opdracht is om deze planner aan het einde van de week helemaal af te krijgen.

Maar hoe kan de Meerwaarde deze manier van werken nu vorm geven om rekening te houden met de doelen van het 'nieuwe leren', maar daarnaast niet voorbij te gaan aan de mogelijkheden van de leerlingen? Want er zijn (on)mogelijkheden van leerlingen in ontwikkeling, leerlingen waar in de onderbouw op de Meerwaarde les aan wordt gegeven. Er klinken geluiden dat deze manier van werken niet geschikt is voor de (puber)kinderen in ontwikkeling (Lukken, 2008). Uit wetenschappelijk onderzoek is naar voren gekomen, dat het brein van de leerlingen nog volop in ontwikkeling is en nog helemaal niet in staat is om te voldoen aan het competentiegericht leren, zoals het nieuwe leren ook wel wordt genoemd. Huizinga (2007) en Carr (2006) geven aan dat er nog veel te veel problemen liggen op het gebied van de executieve functies, welke nodig zijn om bijvoorbeeld te kunnen plannen en organiseren. En dit is nou net één van de belangrijkste punten uit de plannen voor het nieuwe studieplein. Zoals gezegd mogen de leerlingen zelf beslissen wanneer ze iets maken, waar ze aan werken, met wie ze ergens aan werken en hoe snel ze eraan werken, als er maar aan wordt voldaan

dat de taken af zijn aan het einde van de week. Dat de hersenen nog niet in staat zijn om te anticiperen op het nieuwe leren (Jolles, 2008; Nieuwenbroek, 2006; Huizinga, 2007) staat dus niet langer ter discussie. Zij concluderen terecht dat de hersenen van de kinderen pas ver na hun 20^e levensjaar voldoende ontwikkeld zijn om gebruikt te kunnen worden op het gebied van zelfstandig werken, plannen en bijvoorbeeld organiseren. Aangezien het nieuwe leren hier verder wel vanuit zal blijven gaan, moeten we hier wel rekening mee houden bij de organisatie van het nieuwe studieplein in de onderbouw.

Naast de problemen betreffende de breinontwikkeling, moet ook geconstateerd worden dat er in het reguliere onderwijs steeds meer kinderen aanwezig zijn met leer- en gedragsproblemen die voorheen op het speciaal onderwijs zaten (Ledoux, 2007; Greven, 2007; Schmeijer, 2009). Voor deze leerlingen wordt het nieuwe leren een uitdaging die misschien wel te groot voor ze is. Juist deze leerlingen hebben een enorme behoefte aan structuur, duidelijkheid, regels, grenzen, planning en organisatie. En laten nu juist bij het nieuw in te voeren studieplein deze zaken bij de leerling zelf komen te liggen. Leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte, welke nu geregeld worden via de leerling gebonden financiering, komen in de problemen wanneer er voortaan een beroep wordt gedaan op de executieve functies, terwijl deze zaken nu juist hun handicap vormen. Het nieuwe leren wordt voor deze leerlingen eigenlijk juist afgeraden. De structuren van het speciaal onderwijs, denkende aan kleinere klassen, rust in de klas, duidelijke korte taken etc., worden nu losgelaten. De leerlingen dienen te functioneren op een plein, met meer kinderen, meer chaos en drukte en meer grote taken. De leerlingen zullen zelf moeten kiezen, leerlingen met een stoornis in het autistisch spectrum moeten ineens samenwerkingsopdrachten zelf uitvoeren en leerlingen met ADHD moeten langere tijd werken aan lange grote opdrachten.

Het heeft verder geen uitleg nodig dat ook deze leerlingen de dupe zijn van een slecht opgezet en onduidelijk studieplein. De andere leerlingen hebben al veel behoefte aan duidelijkheid en structuur, daar doen de leerlingen met leer- of gedragsproblemen nog een schepje boven op. Wanneer er een studieplein wordt opgezet in de onderbouw van de Meerwaarde, zal ook hier dringend rekening mee moeten worden gehouden in de organisatie van ruimte en taken. *“Geloof in elk Talent”* gaat ook voor deze kinderen op, en zij verdienen onderwijs op maat!

Naast de leerlingen, met of zonder extra ondersteuningsbehoeften, hebben ook docenten de nodige ontwikkelingen moeten ondergaan. Al eerder is genoemd dat docenten kritiek hebben op deze manier van werken en dat veel docenten veel liever klassikaal lesgeven. Wanneer er echter toch gekozen wordt voor een vorm van onderwijs door middel van een studieplein, zal er ook aandacht

besteed moeten worden aan de docenten die hierop lesgeven en een coachende rol krijgen toebedeeld. Al eerder werd genoemd dat de rol van de docent niet langer helder is, maar daar kan nu aan toegevoegd worden dat de huidige docenten misschien ook niet capabel genoeg zijn voor deze wisseling qua manier van onderwijzen. Vermunt (2006) geeft aan dat wat docenten moeten leren in de opleiding afhankelijk is van het werkveld en omdat geconcludeerd mag worden dat deze aan verandering onderhevig is, zullen ook de competenties van docenten mee veranderen. Traditionele vormen van onderwijs vragen meer om kennis competenties, terwijl het nieuwe leren meer om begeleidende competenties vraagt. *Feedback geven, voortgangsgesprekken voeren, coachen en activerende opdrachten bedenken* zijn voorbeeld van deze competenties (Vermunt, 2006). Dat dit veranderd is, is duidelijk, maar wat de opleidingen hiermee verder doen of gedaan hebben zal in dit onderzoek niet besproken worden. De vraag is echter wel hoe de op de Meerwaarde werkzaam zijnde docenten in hun reguliere baan deze bijscholing kunnen verwerven. En de vraag is of zij achter deze vorm van onderwijs willen staan. Zij zijn de dragers van dit systeem en met hun interesse en motivatie kunnen ze het nieuwe leren omhoog en omlaag helpen. De toekomst zal leren of ook dit zogenaamde 'nieuwe leren' vanzelf weer 'oud' in de kast verdwijnt.

2.4 Competentiegericht onderwijs

Om beter aan te sluiten op het MBO, is de bovenbouw op de Meerwaarde steeds verder overgestapt op het competentiegericht onderwijs. Deze vorm van onderwijs sluit beter aan bij de praktijk, de leerlingen doen naast de theoretische kennis ook veel vakkennis op. Daarnaast ontwikkelen ze competenties op het gebied van algemene vaardigheden en attitude (Kuhlemeier, 2010; Kerkhoff, 2007; Leenders, 2010). Deze wijze van leren is een vorm die uit het nieuwe leren afkomstig is, want ook nu worden er beroepen gedaan op het natuurlijk leren van de leerlingen, de vaardigheden die ze moeten ontwikkelen voor de opdrachten die gegeven worden en op het sociale werkveld om te kunnen samenwerken.

In de bovenbouw op de Meerwaarde vindt dit competentiegericht leren al langer plaats, maar nu ligt het plan er om ook de onderbouw hier weer goed op aan te laten sluiten. Leg dit naast het feit dat het nieuwe leren in de vorm van studiepleinen ook zijn weg gevonden heeft naar de onderbouw en je vindt de reden om hier beter onderzoek naar te doen. Van hieruit rijst dan ook de vraag hoe dit competentiegericht leren vorm moet krijgen in de onderbouw, wanneer we niet voorbij gaan aan alle feiten die in voorgaande paragrafen zijn opgenoemd. Kinderen in deze leeftijdscategorie blijken nog niet in staat te zijn om alle executieve functies te gebruiken (Jolles, 2008; Nieuwenbroek, 2006;

Huizinga, 2007), docenten hebben moeite met de nieuwe lesmethode, aangezien ze van mening zijn dat klassikaal lesgeven betere resultaten geeft (pers, 2007) en in het reguliere onderwijs komen steeds meer kinderen met leer- of gedragsproblemen die voorheen op het speciaal onderwijs zaten (Ledoux, 2007; Greven, 2007; Schmeijer, 2009).

Omdat er toch besloten is om in navolging van vele andere scholen in Nederland ook op de Meerwaarde het studieplein in te voeren, zullen we goed na moeten denken over het juiste aanbod van competenties in dit studieplein, gedurende twee jaren onderbouw. Om te beginnen is het goed om te kijken wat dit competentiegericht onderwijs eigenlijk inhoud. Veel genoemde competenties zijn: *samenwerken en overleggen, vakdeskundigheid verwerven en toepassen, materialen en middelen inzetten, leren te leren en instructies of procedures opvolgen*. Een aantal hiervan zijn echt gebonden aan de richting die leerlingen kiezen in de bovenbouw, dit zijn zogenaamde vakinhoudelijke competenties. Maar *samenwerken, overleggen, leren te leren en instructies opvolgen* zijn zogenaamde (kern)competenties die als basis erg belangrijk zijn. Deze zijn dan ook mogelijk te leren of ontwikkelen in de onderbouw om een goede basis te leggen voor de bovenbouw.

Uit onderzoek van Kulhemeier (2010) kan geconcludeerd worden dat de invoering van competentiegericht onderwijs aan randvoorwaarden moet voldoen wil het slagen. Er zal aandacht besteedt moeten worden in de hiernaast staande dimensies. Hieruit blijkt dat er 4 dimensies zijn waar we goed naar moeten kijken, alvorens het competentiegericht leren in te voeren. In dit onderzoek zal de lesstof terzijde gelegd worden, echter nodigt dit onderzoek wel uit om een vervolg onderzoek met betrekking tot passende lesstof te doen.

Uit de tabel blijkt dat de eerste belangrijke dimensie de visie op onderwijs betreft. Het invoeren van het nieuwe leren, of de toepassing hiervan in het competentiegericht onderwijs zal enkel slagen als dit ook

1. Visie op onderwijs en leren

Leerstof

2. Tijdbesteding aan competenties
3. Aandacht voor specifieke competenties
4. Integratie vakkennis en vakpraktijk
5. Integratie avo- en beroepsgerichte vakken
6. Didactische werkvormen
7. Leeractiviteiten: frequentie beroepsgerichte opdrachten op school

Lesmateriaal

8. Gebruik eigen lesmateriaal
9. Deeltaak versus volledige taak
10. Groeperingsvorm docenten
11. Vakken- versus innovatief rooster

Locatie

12. Onderwijsruimte op school
13. Tijdbesteding aan stages

Evaluatie

14. Frequentie competentiegericht evaluatie
15. Frequentie zelfevaluatie en peer evaluatie

verwerkt wordt in de visie van de school en de docenten die het moeten uitvoeren. “Aan vernieuwingen zoals CGO ligt een sociaal-constructivistische visie op onderwijzen en leren ten grondslag. Leren wordt vooral gezien als een actief, zelfstandig, sociaal, constructief en reflectief proces.” (Kuhlemeier, 2010, pp 12). Deze visie zal de school ook moeten uitdragen en zijn beleid en visie. Eerder is al genoemd dat docenten op dit moment nog problemen ervaren met het nieuwe leren, maar dat zij wel de dragers van dit systeem zijn en dus achter de manier van werken moeten staan om dit te kunnen laten slagen.

Daarnaast zal de manier van onderwijs aanbieden aangepast moeten worden. Werken aan competenties vraagt om lessituaties waarin dit kan gebeuren. Actief leren vraagt om lesstof welke een leerling intrinsiek motiveren. Samenwerkend leren vraagt om opdrachten waarin er een beroep moet worden gedaan op dit samenwerken. Leren te reflecteren vraagt om reflectie of voortgangsgesprekken met begeleidende docenten om dit te oefenen.

Leersituaties moeten ook de tijd krijgen om te kunnen doordringen. Daarom is het ook belangrijk om te kijken naar de (ruimtelijke) organisatie op de lespleinen en de tijd die de leerlingen hierop doorbrengen.

Tot slot is het van belang om de dimensie “evaluatie” goed terug te laten komen. Voor zowel de rol van docent (coaching, begeleiding, voortgang in de gaten houden etc.) als voor de leerling (inzicht krijgen in de eigen ontwikkeling en het eigen leerproces) is het van belang om deze goed vorm te geven. Evaluatie, feedback ontvangen en geven, is een belangrijke pijler in het leerproces van de mens.

Verdere invulling van competenties die aangeboden zullen moeten worden in de onderbouw voor een goede aansluiting op de bovenbouw, zal besproken worden later in dit praktijkgericht onderzoek. De invulling en het aanbod van deze competenties is afhankelijk van literatuur onderzoek en zal dus later gedurende het onderzoek terug komen.

Hoofdstuk 3: Onderzoeksopzet

3.1 Inleiding

In dit derde hoofdstuk zal dieper worden ingegaan op het onderzoeksproces zelf. Het is duidelijk geworden dat het 'nieuwe leren' invoeren, of kwalitatief verbeteren, wel de nodige obstakels met zich meebrengt. Aangezien er hedendaags op de Meerwaarde al gewerkt wordt met een leerwerkhuis, is het hier van belang om te onderzoeken of dit leerplein functioneert en waar de knelpunten en vooral de verbeterpunten liggen. Daarbij is het van groot belang om dit in relatie te zien met de oorspronkelijke ideeën achter het nieuwe leren, zoals terug te lezen is in het vorige hoofdstuk. De Meerwaarde wil graag het huidige leerwerkhuis aanpassen, zodat deze voor zowel de nieuwe leerlingen als voor de begeleidende docenten ideaal is. Het plein dat ontwikkeld zal worden, zal voor zowel de leerlingen als voor de docenten uitdagend en informatief van aard zijn, om ieders aandacht en inzet vast te kunnen blijven houden. En vanuit dit toekomst perspectief volgen dan al snel de volgende vragen: *Wat is er hiervoor allemaal nodig? Hoe passen de leerlingen erin die komen vanwege de bezuinigingen in het onderwijs, vooral in het speciaal onderwijs? Welke extra scholing hebben de docenten nodig?*

In dit hoofdstuk worden de stappen van het onderzoek beschreven, die gezet gaan worden om het onderzoek tot een goed resultaat te brengen. Om te begrijpen waarom bepaalde keuzes gemaakt zijn ten aanzien van de gebruikte instrumenten en de doelgroep, is het belangrijk om in het achterhoofd voortdurend de onderzoeksvragen en deelvragen te houden, welke terug te lezen zijn in bijlage 1.

3.2 Instrumenten

Om tot beantwoording te komen van de genoemde onderzoeksvragen worden er instrumenten ingezet gedurende het onderzoek. Deze instrumenten staan in onderstaande tabel weergegeven en zijn vooraf ontwikkeld door aanpassing van bestaande instrumenten, of door volledig eigen ontwerp:

Instrument	Doel? Wat 'meet' het instrument?	Waar komt het instrument vandaan?
1. Semigestructureerde observatie met aandachtspunten	Observaties van het leerwerkhuis zoals deze nu draait op de Meerwaarde.	Zelf ontworpen instrument gebaseerd op de theorie achter het 'nieuwe leren'
2. Semigestructureerde observatie met aandachtspunten	Observatie van leer- en werkpleinen op andere locaties binnen de Meerwaarde	Zelf ontworpen instrument gebaseerd op de theorie achter het 'nieuwe leren'
3. Semigestructureerd interview met betreffende leerlingen	Hoe ervaren de leerlingen het huidige leerwerkhuis	Zelf ontworpen instrument, gebaseerd op de theorie achter het 'nieuwe leren' en volgend uit de resultaten van de vragenlijsten
4. Semigestructureerd interview met lesgevende docenten	Hoe ervaren de lesgevende docenten het huidige leerwerkhuis	Zelf ontworpen instrument, gebaseerd op de theorie "5 rollen van de docent" en volgend uit de resultaten van de vragenlijsten
5. Vragenlijst voor leerlingen	Hoe kijken de leerlingen naar het	Zelf ontworpen instrument, geïnspireerd door

	leerwerkhuis en wat verwachten zij ervan	een bestaand instrument van een collega student (M. Linderhof)
6. Vragenlijst voor docenten	Hoe kijken de docenten naar het leerwerkhuis en wat verwachten zij ervan	Zelf ontworpen instrument, geïnspireerd door de theorie “5 rollen van de docent” en een bestaand instrument van een collega student. (M. Linderhof)
7. Vragenlijst voor ouders	Hoe kijken de ouders naar het leerwerkhuis en wat verwachten zij ervan	Zelf ontworpen instrument, geïnspireerd door een bestaand instrument van een collega student (M. Linderhof)
8. Documentanalyse	Wat mogen we verwachten van een studieplein, wat is er nodig om dit te ‘perfectioneren’ en waar moeten we rekening mee houden. Hoe zijn de resultaten?	- Theorie en documentatie vanuit school - Onderzoek vanuit leerlingvolgsystemen - Onderzoek vanuit geschreven en gepubliceerde literatuur

Figuur 1: ontwikkelde instrumenten

Met de informatie die verkregen kan worden uit deze instrumenten, kan er na het doen van het totale onderzoek een goede balans worden opgemaakt van het studieplein, zoals deze er in de toekomst uit moet komen te zien. Binnen dit onderzoek vindt er ook triangulatie plaats binnen de onderzoeksvragen en deelvragen door middel van deze instrumenten, om op deze manier de betrouwbaarheid te vergroten en de doelgroepen zo min mogelijk ‘lastig’ te vallen. Elk instrument is vaak meerdere keren te gebruiken bij de beantwoording van de vragen en om dit te verduidelijken wordt op de volgende pagina in een matrix weergegeven hoe de ontwikkelde instrumenten ingezet worden gedurende het onderzoek.

Instrumenten-items									
Instrument:		1	2	3	4	5	6	7	8
Onderzoeksvraag 1:	Deelvraag:								
	1	x		x	x	x	x	x	
	2								x
	3	x							x
Onderzoeksvraag 2:	4				x				x
	1			x		x			
	2				x		x		
	3							x	
Onderzoeksvraag 3:	4		x			x	x	x	x
	1	x	x						x
	2								x
	3								x
Onderzoeksvraag 4:	4				x				x
	1	x	x						x
	2								x
	3				x				x
Onderzoeksvraag 5:	1						x		x
	2						x		x

Figuur 2: Instrumenten gekoppeld aan onderzoeksvragen

3.3 Onderzoeksgroep

Zoals al eerder genoemd werd, wordt er momenteel op de Meerwaarde gewerkt met een zogenaamd leerwerkhuis, welke ontwikkeld is in de loop der jaren. Op dit moment krijgen 5 klassen 2-kader hier les, begeleidt door een docententeam welke volgend jaar op het nieuwe plein zal starten.

Alle kinderen van leerjaar 2-kader zullen gebruikt worden gedurende dit onderzoek. Zij zullen betrokken worden in kortdurende groeps- en individuele gesprekken over het huidige leerwerkhuis en alle leerlingen (N=110) zullen gevraagd worden een vragenlijst (bijlage 9) hierover in te vullen. Daarnaast zullen ook de ouders en/of verzorgers van deze leerlingen (N=65) betrokken worden, door ook hen een vragenlijst (bijlage 10) in de laten vullen.

Naast de leerlingen, worden ook de docenten (N=10) gevraagd naar hun ervaring met het huidige leerwerkhuis. Zij zullen door middel van gesprek en een vragenlijst (bijlage 11) ook worden bevraagd over hun ervaringen en knelpunten tijdens het werken in het leerwerkhuis.

Tot slot zullen in dit onderzoek andere afdelingen van de Meerwaarde, en dan met name de bovenbouw afdelingen betrokken worden in het proces. Door te praten met de bovenbouw docenten (welke al langer werken met studiepleinen) en teamleiders, kan achterhaald worden waar zij behoefte aan hebben, en wat hun ervaringen zijn met de leerlingen die nu elk jaar vanuit de onderbouw naar hen doorstromen. Zij kunnen aangeven wat ze merken aan de leerlingen en waar zij knelpunten of verbeterpunten zien van competenties ten aanzien van het zelfstandig kunnen leren en organiseren.

Vanuit dit hoofdstuk zullen we het onderzoek starten en bezig gaan met de ontwikkeling van de instrumenten, welke terug te vinden zijn in de bijlages achter in dit praktijk onderzoek. Wanneer dit onderzoek is afgerond zullen de resultaten en aanbevelingen gedeeld worden met de onderbouw teamleiders op de Meerwaarde. Zij kunnen deze conclusies en aanbevelingen gebruiken om op welke plaats dan ook nieuwe studiepleinen op te zetten of aan te passen aan de hand van dit onderzoek.

Hoofdstuk 4: Resultaten

4.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk is de werkwijze van het lopende onderzoek besproken. De verschillende instrumenten die zijn gemaakt en gebruikt zijn hierin benoemd en toegelicht. Daaruit hebt u al kunnen concluderen dat de instrumenten vaak voor meerdere onderzoeksvragen (zoals vermeld in bijlage 1) te gebruiken zijn. In dit hoofdstuk zullen de resultaten dan ook gezet worden, die verkregen zijn uit de instrumenten die ontwikkeld zijn.

4.2 Onderzoeksvraag 1

In de eerste onderzoeksvraag staat het huidige leerwerkhuis centraal. Onderzoek moet aantonen hoe het leerwerkhuis nu vorm krijgt, of er doelen beschreven staan, of de gestelde doelen ook daadwerkelijk gehaald worden, hoe de huidige resultaten van het leerwerkhuis zijn en het is ook belangrijk om te weten welke leerlingen werken in dit leerwerkhuis.

Hoe ziet het huidige leerwerkhuis eruit?

Op dit moment ligt er een opzet van het leerwerkhuis voor 1 en 2-kader op de Meerwaarde. De belangrijkste punten kunt u hiernaast lezen.

Door het lezen van deze opzet is goed te zien hoe het leerwerkhuis momenteel vorm krijgt. Door deze werkwijze moeten de leerlingen zelf plannen en keuzes maken, maar moeten ze wel zorg dragen voor het afkrijgen van alle weekplanners.

Wat zijn de resultaten van het huidige leerwerkhuis?

Op de volgende pagina staat een overzicht met daarin de gemiddelde cijfers van de leerlingen van 2-kader.

- 5 vakken in het leerwerkhuis, met elk een weekplanner met lesstof voor het vak.
- 2 uur BG achter elkaar, 8 uur in de week
- Weekplanners klaar:
 1. Laat je werk zien aan de docent. Docent zet een stempel.
 2. Dan ga je nakijken bij de nakijktafel.
 3. Klaar met nakijken? Laat de docent een stempel zetten op je weekplanner
 4. Op dinsdag niet klaar? Je gaat naar het inhaalmoment. Dit inhaalmoment is op dinsdagmiddag het 7^e en 8^e uur
- Zelfstandig- en/of samenwerken, waar mogelijk.
- Gebruik van stoplicht:
 1. Rood = zelfstandig werken, geen overleg
 2. Groen = samenwerken, overleggen mag

Figuur 3: Opzet huidig leerwerkhuis, zie bijlage 3

Leerling resultaten / samenstelling

Vakken:		Godsdienst	Nederlands	Engels	Duits	Wiskunde	Nastech	Biologie	Mens en Maatschappij	Economie	Tekenen	Handvaardigheid	Sport	Gemiddelde
2k1:	Gemiddeld cijfer:	7,1	6,5	6,3	6,2	6,3	6,3	6,2	6,4	6,5	7,4	7,1	7,0	6,6
	Aantal onvoldoendes:	0	0	6	4	4	2	2	3	1	0	0	0	22
2k2:	Gemiddeld cijfer:	7,3	6,3	6,6	6,6	5,7	6,3	7,0	6,2	6,4	7,4	7,3	7,0	6,7
	Aantal onvoldoendes:	2	5	2	4	9	5	0	5	1	0	0	2	35
2k3:	Gemiddeld cijfer:	7,3	6,9	6,8	6,5	6,3	6,7	6,8	6,7	6,8	7,0	7,3	7,6	6,9
	Aantal onvoldoendes:	0	2	3	3	4	3	1	1	1	1	0	0	19
2k4:	Gemiddeld cijfer:	7,1	6,3	6,9	7,3	6,6	6,5	6,4	6,3	6,8	7,4	7,5	7,9	6,9
	Aantal onvoldoendes:	4	6	2	1	4	1	2	3	1	0	0	0	24
2k5:	Gemiddeld cijfer:	6,7	6,2	6,2	6,8	6,2	6,3	6,8	6,7	6,3	7,6	7,7	7,4	6,7
	Aantal onvoldoendes:	4	2	6	3	6	4	1	2	3	0	0	0	31
Gemiddeld cijfer:		7,1	6,4	6,6	6,7	6,2	6,4	6,6	6,5	6,6	7,4	7,4	7,4	
Aantal onvoldoendes:		10	15	19	15	27	15	6	14	7	1	0	2	

Figuur 4: Leerling resultaten

Welke leerlingen zitten er op dit moment in het leerwerkhuis?

	Aantal leerlingen	Aantal Jongens	Aantal Meisjes	LWOO	LGF leerling	Faalangstig	Dyslexie
2k1:	20	5	15	10	2	8	2
2k2:	24	7	17	10	0	7	5
2k3:	24	10	14	14	1	4	4
2k4:	23	5	18	12	0	10	1
2k5:	19	8	11	11	1	7	3
Totaal:	110	35	75	57	4	36	15

Figuur 5: Leerling samenstelling, zie bijlage 4

In hoeverre zijn er doelen verwerkt in de huidige plannen?

In het huidige leerwerkhuis staan de hiernaast genoemde doelen beschreven. Hieruit blijkt dat door middel van het leerwerkhuis lesuitval wordt tegengegaan, leerlingen executieve functies (plannen, samenwerken e.d.) krijgen aangeleerd en er een betere aansluiting is op de bovenbouw. Deze zaken zijn van wezenlijk belang voor de leerlingen om een goede doorstroming te kunnen realiseren.

4.3 Onderzoeksvraag 2

In de tweede onderzoeksvraag staan de leerlingen en docenten in het huidige leerwerk Onderzoek moet aantonen hoe zij functioneren in het leerwerkhuis en hieruit moest blijken hoe zij tegen het leerwerkhuis aankijken. Op deze manier willen we uitvinden waar de knelpunten liggen in het huidige leerwerkhuis. Naast het feit dat dit door de leerlingen en docenten wordt geëvalueerd, zijn ook de ouders hierbij betrokken om te weten te komen of zij ook op de hoogte zijn van deze wijze van onderwijs.

Cijfer:
6,9

Hoe kijken leerlingen tegen het huidige leerwerkhuis aan:

Daarnaast geven de leerlingen aan dat ze de volgende zaken erg belangrijk vinden in het leerwerkhuis:

Cijfer:
6,5

Waar lopen de docenten tegenaan?

Daarnaast geven de docenten aan dat ze de volgende zaken erg belangrijk vinden in het leerwerkhuis:

Hoe kijken ouders tegen het leerwerkhuis aan?

Daarnaast geven de ouders aan dat ze de volgende zaken erg belangrijk vinden in het leerwerkhuis:

Figuur 11: ouders en het huidige lwh, zie bijlage 2

Welke doelen zijn er nog niet gerealiseerd en zijn wel belangrijk voor de toekomst?

Doordat er momenteel hard gewerkt wordt in het Leerwerkhuis, vinden er

wekelijks overleg momenten

plaats, waaruit de volgende aandachts- en ontwikkelingspunten naar voren komen:

Figuur 9: Docenten en het huidige leerwerkhuis, zie bijlage 2

Figuur 12: extra aanvullingen vanuit de ouders

Figuur 10: Aanvullingen voor het lwh vanuit docententeam

Figuur 13: aandachtspunten en ontwikkelingspunten

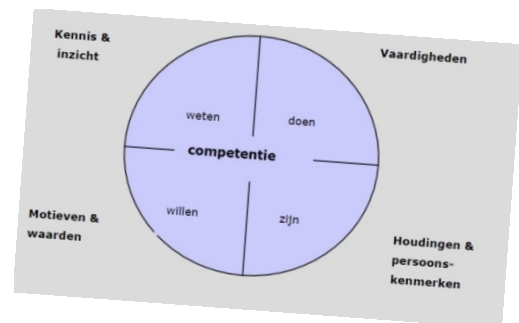
4.4 Onderzoeksvraag 3

In de derde onderzoeksvraag staat het competentiegericht onderwijs binnen het huidige leerwerkhuis centraal. Uit voorgaand onderzoek mocht blijken dat een goede beheersing van de

executieve functies voor de leerlingen relevant zijn om te kunnen functioneren binnen het leerwerkhuis (zie daarover meer in hoofdstuk 5). Over het competentiegericht onderwijs is veel geschreven, en ook binnen de Meerwaarde wordt hier veelvuldig gebruik van gemaakt in de bovenbouw. Hier zullen de gevonden competenties genoemd worden en verbonden worden aan 'basis competenties', welke dan beheerst moeten worden na het doorlopen van de onderbouw.

Welke competenties zijn er voor leerlingen belangrijk en relevant om aan te bieden binnen het nieuwe leerwerkhuis?

Er kan gezegd worden dat er vier vlakken zijn waarin de competenties of vaardigheden vallen die onderzocht zijn. Wanneer er gesproken wordt over competentiegericht onderwijs, veelal in de bovenbouw of in het mbo, worden deze vaardigheden vaak verbonden aan de (beroeps)richting waarbinnen geleerd wordt. Aangezien in dit onderzoek uitgegaan

Figuur 14: "Competenties meten, hoe werkt dat?" (2003)

wordt van de onderbouw, de eerste twee jaar die de leerlingen op de Meerwaarde doorbrengen, zullen de beroepsgerichte competenties vertaald worden in belangrijke competenties die een leerling zou moeten beheersen wanneer hij na twee jaar door stroomt naar de bovenbouw.

1. Onderzoek doen
2. Een eigen standpunt innemen
3. Interactief samenwerken aan opdrachten
4. Een relatie leggen met de beroepspraktijk
5. Eigen interesses en mogelijkheden ontdekken, die van belang zijn voor een vervolgonderwijs
6. Criteria hanteren bij het zelf beoordelen van werkstukken

vaardigheden (Simons, 2005)

In de basisvorming worden zes vaardigheden centraal gesteld (Simons, 2005).

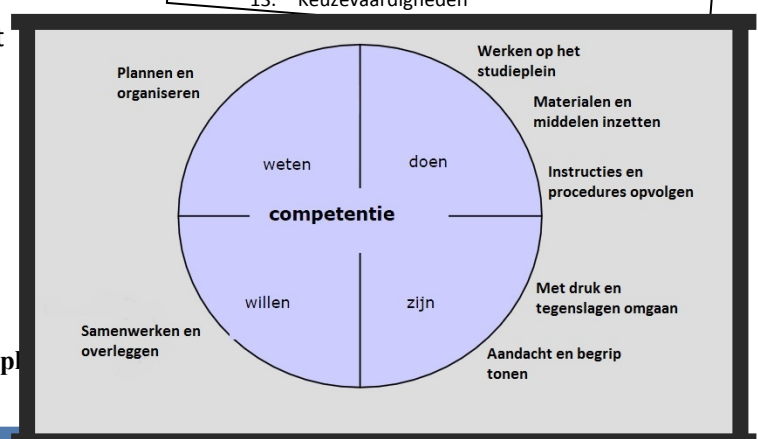
1. Probleemoplossingsvaardigheden
2. Informatie verwerven en verwerken
3. Informatie bewerken
4. Leesvaardigheid
5. Luistervaardigheid
6. Schrijfvaardigheid
7. Spreekvaardigheid
8. Sociale en communicatieve vaardigheden
9. Werkhouding en instelling
10. Werkplanning
11. Onderzoeks- en/of practicumvaardigheden
12. Wis- en rekenkundige standaardvaardigheden
13. Keuzevaardigheden

Daarnaast heeft de Stuurgroep Tweede Fase dertien belangrijke en relevante vaardigheden op een rij gezet.

Niet alle vaardigheden zijn hier ook geschikt voor het studiehuis op de Meerwaarde. Wij werken met vmbo leerlingen, welke een andere aanpak nodig hebben. De belangrijkste competenties zijn ingevuld

Niek Aikema

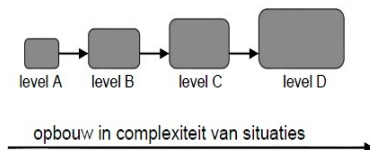
Studiepl

Figuur 17: zeven vaardigheden nieuwe studieplein

binnen de 4 gebieden van de FEC-groep (2003). Dit overzicht kan als basis gebruikt worden op de Meerwaarde in de onderbouw. Elke van de zeven vaardigheden kan weer worden opgedeeld in kleinere, in complexiteit toenemende, deelvaardigheden.

Uit het tweede hoofdstuk is al gebleken dat het belangrijk is om bepaalde vaardigheden op te delen in deelvaardigheden en dan deze aan te bieden in complexiteit toenemend. Dat betekent dat we elke competentie zullen moeten opbouwen in complexiteit. De vraag die dan aan leerlingen gesteld zal

worden, zal aan het begin van het eerste jaar uiteraard veel makkelijker zijn dan wanneer de leerling klas twee bijna gaat verlaten.

In bijlage 6 staat een overzicht van competenties met het daarbij horende concrete gedrag dat een leerling gedurende de onderbouw zal worden aangeleerd.

In welke volgorde gaan we de competenties aanbieden en met welk tijdsplan moeten we rekening houden?

Eerder is al genoemd dat de hierboven genoemde competenties in toenemende complexiteit moeten worden aangeboden. Dat betekent dat de begeleidende docenten de competenties te allen tijde in het achterhoofd moeten houden en de kinderen daarop ook feedback moeten geven. Dit kan door het voeren van zogenaamde voortgangsgesprekken enkele malen per jaar. Als goede leidraad daarin zijn de rapportperiodes en de daarbij horende vergaderingen.

De leerlingen krijgen drie maal per jaar een rapport mee naar huis. De extra aandacht voor het competentiegerichte leren daarbij, vraagt extra tijd van de mentor. Hij zal de voortgang van de leerling moeten monitoren, hij zal voortgangsgesprekken moeten voeren met de leerlingen uit de mentorklas en hij zal samen met de leerlingen een portfolio hiervan moeten bijhouden.

Wederom zal er gebruik gemaakt worden van al aanwezige documenten binnen de Meerwaarde. Binnen de onderbouw wordt er gewerkt met een LOB-dossier. Deze dossiers bevatten de gegevens die de leerlingen verzamelen gedurende de eerste twee jaar. Momenteel zitten hier de beoordelingsformulieren per bovenbouwsector in, maar deze al aanwezige dossiers zullen omgevormd worden tot leerling gebonden portfolio's, waar naast de LOB zaken, ook de groei in competenties bijgehouden kunnen worden. Om deze voortgang gestalte te kunnen geven, en om docenten te helpen in de gespreksvoering met de leerlingen, worden er vragenlijsten opgesteld (bijlage 7) welke de leerlingen aan het einde van een rapportperiode moeten invullen. Deze lijsten

worden ook een onderdeel van het portfolio en worden hier dan ook in bewaard. De leerling houdt in principe zijn hele voortgang op de Meerwaarde centraal gebonden in het portfolio. Resultaten, beoordelingen, vragenlijsten etc. worden allemaal gebundeld in het portfolio. Door middel van een ander vak, bijvoorbeeld tekenen, kan er ook nog vakoverschrijdend worden gewerkt, door dit portfolio te voorzien van een passende en persoonsgebonden voorkant.

Dit nieuwe portfolio zal gedurende twee jaar worden bijgehouden door de leerling, centraal opgeslagen door de mentor. Dit portfolio zal dienst hebben als naslagdossier, voortgangsdossier en LOB dossier. Op deze manier zijn alle zaken rondom de voortgang van de leerling gebundeld tot één 'levend' document.

Welk verband is er tussen de competenties en de nieuwe resultaten te verwachten?

Het nieuwe leren is ingevoerd omdat het beter zou aansluiten bij de beroepspraktijk. Uit verschillende onderzoeken is naar voren gekomen dat echter de leerresultaten en beoogde winst niet altijd gehaald worden. In het 2^e hoofdstuk hebben we al mogen concluderen dat niet elke onderwijsvernieuwing ook daadwerkelijk een verbetering is. Betekent dit dan dat we op dit moment vernieuwingen doorvoeren die niets opleveren?

Misschien op dit moment wel, maar dat wil niet zeggen dat de huidige docenten zich hier maar bij neer moeten leggen. Juist door het constant bezig zijn met de onderwijs vernieuwingen weer te verbeteren en te optimaliseren, kunnen eventuele verbeterde leerresultaten ook daadwerkelijk een feit worden. Volgens Simons (2005) vraagt de huidige maatschappij van werkenden dat zij zelfverantwoordelijk kunnen werken en leren. Om tot dit ultieme einddoel te kunnen komen, zullen mensen daarvoor in stappen dit moeten leren. Om daartoe te komen zijn de verschillende sectoren in de bovenbouw al gedeeltelijk overgestapt op het competentiegericht leren, om zo een betere aansluiting te krijgen op het MBO. Maar door de resultaten van dit onderzoek ook toe te passen in de onderbouw, zal de overstap van leerjaar 2 naar 3 ook kleiner worden en kunnen eerder geleerde strategieën ook daadwerkelijk getransfereerd worden naar andere situaties.

Simons (2005) spreekt verder over de waarde van competenties en vaardigheden in het onderwijs, door de link te leggen naar meta-

cognitieve kennis en vaardigheden.

Hij stelt dat mensen die relatief veel metacognitieve kennis bezitten, in staat zijn om hun denken en leren

Niek Aikema

Studie

Metacognitieve kennis/ vaardigheid	Subcategorie	Omschrijving
1 Metacognitieve kennis	1.1 Strategie kennis	Weten welke strategieën er zijn. Kennis van strategieën.
	1.2 Conditie van toepassing	Weten onder welke condities toepassing geïndiceerd is.
	1.3 Metamotivationale kennis	Weten hoe het strategisch leren in elkaar zit en werkt; affectieve voorwaarden voor strategisch kunnen leren
	1.4 Weten wat je weet	Weten wat je wel en niet weet en wanneer je extra alert moet zijn.
	1.5 Zelfbeeld	Toekomst- en leerdoelgericht zijn
	1.6 Leerdoel-kennis	Weten wat voor leerdoelen en subdoelen mogelijk en nodig zijn
2 Metacognitieve vaardigheden	2.1 Oriënteren	Nadenken over leren en denken voorkennis
	2.2 Plannen	Tijd, plaats- en strategiebeslissingen nemen

actief te sturen. Dit actieve sturen van de eigen cognitie, eigen leerprocessen en eigen leeractiviteiten zou leiden tot betere leerresultaten in de toekomst. Dit heeft als gevolg dat er in theorie dus gezegd mag worden dat de resultaten beter zullen worden en dat de overstap van klas 2 naar klas 3 kleiner wordt voor de leerlingen.

Welke extra specifieke hulp kunnen we inzetten binnen school ter ondersteuning van deze leerlingen?

Op de Meerwaarde is er een zorgvuldig en uitgebreid opgezet onderwijs service bureau, welke capabel is in het geven van verschillende soorten trainingen en ondersteuning. Hieronder een lijst van trainingen en ondersteuning welke zij kunnen bieden aangaande de leerlingen:

Mogelijkheden voor extra hulp aan de leerlingen:	Korte inhoud volgens de Meerwaarde: (bron: http://www.demeerwaarde.nl)
Huiswerkbegeleiding	Extra begeleiding voor leerlingen bij het maken, plannen en invullen van het huiswerk
LGF begeleiding	De interne begeleiding voor de LGF leerlingen
Remediale hulp	Het doel is dat de leerling na de RH weer zelfstandig met de klas kan mee ontwikkelen. Een leerling kan voor een kortere of langere periode RH ontvangen. De lengte en duur hangen af van het leerprobleem.
Dyslexie begeleiding	Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door hardnekkige problemen in de automatisering van de woordidentificatie (lezen) en/of schriftbeeldvorming (spellen).
Dyscalculie begeleiding	De leerling een aantal extra voorzieningen krijgen na vaststelling zoals: - het werken met voorgedrukte, aan het niveau van het kind aangepaste werkbladen - gebruik laten maken van 'schema's met mogelijke probleemoplossingsstrategieën' - extra tijd bij opgaven en proefwerken of een verminderde hoeveelheid werk - het duidelijk aangeven van de wenselijkheid van strategieverandering (plussommen in rood, minussommen in blauw etc.) - extra mondelinge uitleg en/of mondelinge overhoring - het toestaan van gebruik van een rekenmachine
Faalangst reductie training	Boftraining staat voor Beter Omgaan met Faalangst. Omdat leerlingen bij alle vakken moeten presteren, kan er faalangst ontstaan. Deze faalangst zorgt er vaak voor, dat de leerlingen niet op hun niveau presteren. De leerlingen leren tijdens deze training beter om te gaan met faalangst.
Sociale vaardigheidstraining	SoVa training staat voor sociale vaardigheidstraining. Goede sociale vaardigheden spelen een belangrijke rol in het leven. Wanneer leerlingen zich sociaal onhandig gedragen, hebben zij minder contact met leeftijdsgenoten en kunnen ze buiten een groep komen te staan. De leerlingen leren tijdens deze training zichzelf beter kennen en hun gedrag aan te passen, zodat zij zich prettiger voelen.
Save@school	Binnen groepen kunnen spanningen ontstaan, waardoor leerlingen zich onveilig kunnen voelen. Deze training is een weerbaarheidstraining, waarbij leerlingen leren hoe zij het beste kunnen omgaan met agressie en onveilige situaties.

Capaciteitentest	Met de capaciteitentest is het mogelijk onderzoek te doen naar het logisch redeneervermogen, de taalvaardigheid, de rekenvaardigheid en het ruimtelijk inzicht van een leerling. Tevens wordt een algemene niveau-indicatie gegeven en er wordt getest op snelheid en nauwkeurigheid van werken.
Sociogram	Wie zijn populair in de groep, wie vallen buiten de groep? Sociogram geeft inzicht in de groepsstructuur van een klas op grond van gerichte vragen. De applicatie tekent zelf het sociogram. Er komt geen handwerk meer aan te pas!

Figuur 20: mogelijkheden voor leerlingen

4.5 Onderzoeksvraag 4

Ook in de vierde onderzoeksvraag staat het competentiegericht onderwijs binnen het huidige leerwerkhuis centraal. Naast dat de leerlingen bepaalde belangrijke competenties moeten beheersen, is het ook van belang dat docenten capabel genoeg zijn om te kunnen functioneren op een leerplein. Van deze docenten worden ook bepaalde competenties verlangd en hier zullen we deze gevonden competenties dan ook noemen, welke dan weer in de toekomst aangeboden moeten worden aan de docenten die werkzaam zijn binnen het nieuwe studieplein.

Welke competenties zijn er voor docenten belangrijk en relevant om ondersteuning in te krijgen voor het werken in het leerwerkhuis?

De Meerwaarde heeft een document (bijlage 5) opgesteld waarin wordt aangegeven aan welke competenties docenten, wanneer zij werkzaam zijn op de Meerwaarde, moeten voldoen. Omdat het werken op een studieplein andere eisen stelt aan docenten, namelijk een meer coachende en begeleidende rol als docent, is het ook noodzaak om van deze competenties uit te zoeken hoe deze veranderen door het studieplein. Wanneer echter de uitleg, de gedragsindicatoren, worden doorgelezen, kan al direct geconcludeerd worden dat aan elke genoemde competentie voldaan kan en moet worden, ook op het studieplein. In bijlage 8 staat aangegeven op welke manier elke competentie terug kan komen op het studieplein, de (algemene) gedragsindicatoren zijn hierin vertaald worden naar concreet 'studieplein-gedrag'.

Welke extra specifieke hulp kunnen we inzetten binnen school ter ondersteuning van deze docenten?

Op de Meerwaarde is er een zorgvuldig en uitgebreid opgezet onderwijs service bureau, welke capabel is in het geven van verschillende soorten trainingen en ondersteuning.

Mogelijkheden voor extra hulp aan de docenten:	Korte inhoud volgens de Meerwaarde: (bron: http://www.demeerwaarde.nl)
Basistraining team en mentoraat	De training is gericht op teamvorming en mentorvaardigheden. Onderdelen die aan de orde komen zijn onder andere: gespreksvoering, signaleren, puberteit en contact met de ouders.
Verdiepingstrainingen	Deze trainingen geven een verdieping op de basistraining. Voorbeelden van verdieping zijn: leerlingen en echtscheiding, in contact met ouders,

	gespreksvaardigheden, dramadriehoek, straffen en schorsen, positieve groepsvorming.
Gevaarbeheersing	Hoe ga je om met bedreigende situaties? Wat tolereer je en wat negeer je? Hoe kun je een veilig klimaat scheppen voor de leerling en voor jezelf?
Een sociaal vaardige klas	Sociale vaardigheden zijn heel belangrijk. Leerlingen kunnen hier een training in krijgen, maar ook in de klas werken we aan de sociale vaardigheden. Hoe we dit het beste kunnen doen, leren we in deze training
Faalangst de klas uit	Veel leerlingen hebben last van faalangst. Hoe kunnen wij als docenten leerlingen hier in de klas nog beter in ondersteunen
De 5 rollen van de docent	Docent zijn is een afwisselend beroep en de dynamiek in de les is erg groot. Tijdens de les neemt de docent voortdurend beslissingen, die wel of niet goed uitpakken. Om meer inzicht te krijgen in de complexiteit van ons beroep, is het nodig om de verschillende rollen van de docent te herkennen. Deze training leert ons de rollen te onderscheiden en leert wat dit in de praktijk betekent.
Leerstijlen	In deze training maak je kennis met de verschillende leerstijlen en aspecten van het leren. Ervaar welke leerstijl het meeste bij je past. Welke consequenties heeft dit voor ons lesgeven?
Handelingsplannen	Wat zijn handelingsplannen, voor wie maken we ze en wat zijn de afspraken betreffende deze handelingsplannen? We bekijken verschillende dossiers en proberen deze om te zetten naar relevante handelingsplannen.
Omgaan met onderwijsveranderingen	Veranderend onderwijs maakt dat het nodig is om als team na te denken wat veranderd moet worden en welke consequenties dit allemaal heeft. Wat betekent dit voor de lesinhoud, de manier van toetsen, de verwachte leerhouding van de leerlingen en de rol die jij als docent hebt?
Storingen door stoornissen, zoals ADHD, ASS, taal- en/of spraakproblemen	Hoe ga je om met leerlingen die storen in de les? Welke storingen kom je tegen en hoe ga je hiermee om in de les? Vanuit het team kan aangegeven worden aan welke stoornissen aandacht gegeven moet worden.
Taalbeleid in uitvoering	Een goede taalbeheersing is erg belangrijk voor de leerlingen, niet alleen voor het vak Nederlands, maar ook voor andere vakken. Hoe kunnen we het taalbeleid praktisch handen en voeten geven in de lessen?
Omgaan met dyslexie	Dyslexie is een handicap, de leerling heeft capaciteiten, maar botst telkens met zijn beperking. Welke oplossingen en afspraken hanteren we, zodat het overgrote deel van deze leerlingen toch met succes het onderwijs kan volgen?
Met de rugzak naar school	Wat betekent het als leerlingen een rugzak hebben? Hoe vindt de begeleiding plaats en wat wordt er van docenten verwacht?
Omgaan met dyscalculie	Dyscalculie is ook een handicap. In deze training leggen we de beperkingen uit van deze leerlingen en welke oplossingen er zijn.
Gebruik van het LVS	De betekenis en mogelijkheden van het leerlingvolgsysteem op de Meerwaarde staan centraal in deze training.

Figuur 21: mogelijkheden voor docenten

4.6 Onderzoeksvraag 5

In deze laatste onderzoeksvraag staat vooral de nieuw te betrekken school centraal. Inmiddels zijn de resultaten van het onderzoek beschreven en is er vanuit diverse invalshoeken gekeken naar wat leerlingen en docenten nodig hebben. Aangezien er volgend jaar gestart wordt op een nieuw studieplein, in een nieuw schoolgebouw, is het ook noodzaak om de randvoorwaarden van deze

locatie te belichten. In het laatste hoofdstuk zal dan worden ingegaan op de vraag hoe dit staat in relatie tot het studieplein en de leerlingen en docenten.

Welke randvoorwaarden zijn er met betrekking tot het klassenmanagement?

Het klassenmanagement is sterk veranderd, wanneer je het vergelijkt met tien jaar geleden. Momenteel staan docenten voor veel grotere klassen dan voorheen en dat is al helemaal het geval wanneer je op het studieplein lesgeeft. Daar zijn al gauw 40-50 leerlingen per keer aanwezig. Dit vergt een andere en wisselende aanpak van docenten, omdat deze grote klassen een negatief effect kunnen hebben op het veilige gevoel dat de leerlingen kunnen hebben. Kariuki (2009) geeft een aantal basisvoorwaarden waar je aan moet voldoen voor een zogenaamd “*effective classroom management*”.

Voorwaarden voor klassenmanagement:	Specifiek voor het studieplein:
Stel duidelijke doelen op papier welke je wilt bereiken met het studieplein	Zorg voor een geschreven of digitaal handboek, maar daarin de werkelijke bedoelingen en afspraken die gelden binnen het studiehuis. Zorg dat deze actueel is en dat alle betrokken docenten het gelezen hebben. Zorg voor duidelijke en overzichtelijke afspraken, welke leerlingen kunnen nalezen wanneer ze dat willen. Zorg dat ze zichtbaar aanwezig zijn.
Wees consequent, wees consequent, wees consequent,	Wees consequent in de naleving van de centrale afspraken. Zorg dat de leerlingen weten waar ze aan toe zijn en zorg voor eenduidigheid in de structuur!
Wees geduldig met jezelf en met je leerlingen	Leerlingen maken fouten, leerlingen maken van alles mee buiten school om, maar bovenal zijn het pubers. Zorg dat ze kansen krijgen en heb geduld met hun (on)gewenste gedrag. Houdt rekening met de (on)mogelijkheden van de leerlingen en je collega's
Houdt ouders op tijd op de hoogte en te vriend. Wees duidelijk en specifiek in je uitleg over je bezorgdheid over de leerling	Ouders moeten goed op de hoogte gebracht worden van het leerproces en de eventuele achterstanden van de leerlingen. Gebruik ze tijdig, een belletje of mailtje naar huis is zo gedaan. Gebruik ze, maar wees zorgvuldig in je bewoordingen.
Praat niet te veel tijdens de les. Gebruik maximaal 5 minuten van de les om op te starten en laat de leerlingen daarna zelf werken	Zorg dat de leerlingen echt zelfstandig kunnen werken en kiezen op het studieplein. Zorg wel voor je duidelijke rol als gastheer, maar laat na je opening de leerlingen echt zelfstandig keuzes maken
Zorg dat je de les klassikaal zowel begint als eindigt	Jij houdt de regie over de les, dus dat betekent zowel een opening als een centrale afsluiting / evaluatie
Houdt alle leerlingen actief betrokken bij hun leerproces	Wanneer leerlingen afdwalen en zich niet meer bezig houden met de lesstof, kan dit gedragsproblemen of ordeproblemen met zich meebrengen. Zorg in dat geval voor een tijdige ingreep, op een positieve en uitdagende manier. Gebruik uitdagende opdrachten om de interesse van de leerlingen te houden
Spreek leerlingen individueel en in privésfeer aan op hun (on)gewenst gedrag.	Wanneer je leerlingen wilt aanspreken op hun ongewenste gedrag, zorg dan dat je dit individueel, 1 op 1 doet. Laat de leerling in zijn waarde, houdt rekening met cultuurverschillen om je doel te kunnen bereiken
Houd je gevoel voor humor en gebruik het tijdens je werk	Je hebt een voorbeeld functie als docent. Laat de leerlingen zien dat je plezier in je werk hebt en dat je het echt leuk vindt om met ze te werken. Wees authentiek door veel humor in je gedrag en woorden te gebruiken

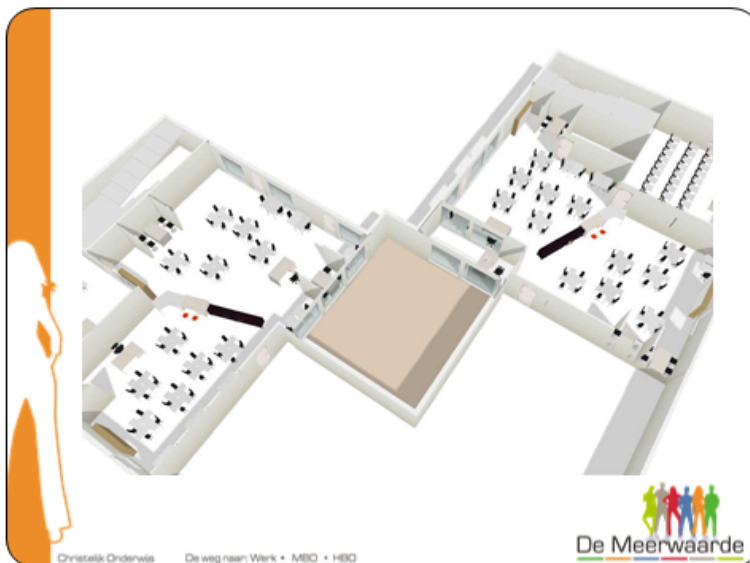
Figuur 22: voorwaarden klassenmanagement

Bovengenoemde voorwaarden zijn van belang in ons nieuwe schoolgebouw. In de tweede kolom kunt u terug lezen hoe dit specifiek voor het nieuwe studieplein geldt en welke (rand)voorwaarde daar aan vast zit.

Welke randvoorwaarden zijn er met betrekking tot de nieuw gebouwde locatie?

Eerder is al naar boven gekomen dat de nieuwe situatie in het nieuwe schoolgebouw wel de nodige randvoorwaarden met zich meebrengt. Op moment van schrijven zijn er inmiddels een aantal zaken bekend, maar moet er wel bij vermeld worden dat sommige zaken nog op losse schroeven staan en nog veranderd kunnen worden.

Zoals het er nu uitziet, zullen de klassen 4 blokken aanwezig zijn op het studieplein, vier dagen lang, per dag een blok van 80 minuten. In deze 80 minuten zijn er twee klassen aanwezig op het studieplein, dat houdt in dat er tussen de 40-50 leerlingen per keer aanwezig zijn. Op de volgende pagina staat een plaatje van het beoogde studieplein in de nieuwbouw.

Hierbij moet worden aangetekend, dat door team 1-kader alleen het linker of rechterdeel gebruikt wordt voor twee klassen tegelijk. Aan de andere zijde zitten dan twee klassen van team 2-kader.

Dit overzicht geeft aan dat de ruimte voor de leerlingen klein is. Kleine ruimtes met veel kinderen werken nadelig op het klassenmanagement, en daar zal

dus bij de inrichting van deze ruimte veel aandacht aan gegeven moeten worden.

Op het studieplein komen tafels en stoelen in kleine groepjes te staan en worden individuele plekken geformeerd langs de randen van de ruimte. Daarnaast komt er een grote tafel waaraan de leerlingen kunnen nakijken.

Naast het feit dat de ruimte klein is voor de hoeveelheid leerlingen, is er ook een probleem met de ruimte tussen de twee studiepleinen en de losse lokalen die aan het studieplein grenzen.

Onderstaande tekening laat

Niek Aikema

gang

zien dat deze ruimtes alleen bereikbaar zijn als leerlingen via het studieplein lopen.

Het heeft geen uitleg nodig, wanneer we concluderen dat deze wijze een negatief effect heeft op het klimaat welke heerst op het studieplein. Tijdens het maken van de roosters zal hier dan ook rekening mee gehouden moeten worden, door bijvoorbeeld blokken zo te clusteren dat de wisseling van lokalen gelijktijdig is en er op deze manier zo min mogelijk leerlingen door het studieplein lopen tijdens de lopende les.

Naast dat de ruimte indeling problemen en voorwaarden met zich mee brengt, noemen we hier ook de inzet van de begeleidende docenten. Uit voorgaande onderzoeken blijkt dat zowel ouders als leerlingen de inzet van capabele docenten erg belangrijk vinden wanneer gewerkt wordt op het studieplein. In het huidige leerwerkhuis is er nog sprake van docenten die gebonden zitten aan hun vak. De uren waarop de leerlingen zelfstandig werken op het studieplein, komen uit de uren die beschikbaar zijn per vak. Zo komen er vier studieplein uren uit Wiskunde en Nederlands, waardoor voor deze vakken nog één instructie uur over blijft. De docent die Wiskunde of Nederlands geeft aan de klas, staat de andere twee uren als begeleider op het studieplein.

Vanwege deze constructie kan het dus voorkomen dat een docent die heel graag klassikaal lesgeeft, toch als begeleider en coach moet werken, terwijl een docent die graag als coach of begeleider op het studieplein wil werken, daar niet kan lesgeven omdat zijn vakgebied (bijvoorbeeld gym, handvaardigheid of godsdienst) niet op het studieplein wordt gegeven. Om dit probleem op te lossen zal er gekeken moeten worden of alle uren losgekoppeld kunnen worden, zodat ook andere, misschien capabelere docenten ook werkzaam kunnen zijn op het studieplein. Onderzoek mocht aantonen dat het studieplein staat of valt met een positieve inzet van de aanwezige docenten, en volgens Kariuki (2009) is humor en authenticiteit erg belangrijk voor een goed pedagogisch klimaat. Docenten die uitstralen helemaal achter het studieplein te staan en er graag willen werken, zullen een positievere werking hebben op het leerklimaat. Daarnaast moet er wel gezorgd worden dat iedere vakdocent wel aanwezig is op het studieplein, om zo zijn leerresultaten wel te kunnen beïnvloeden, tijdens bijvoorbeeld het controleren van het werk.

Hoofdstuk 5: Conclusies en aanbevelingen

5.1 Inleiding

In voorgaande hoofdstukken zijn alle zaken rondom de opzet en het resultaat van het onderzoek besproken. Het belangrijkste en meest relevante onderdeel van dit onderzoek zal besproken worden in dit hoofdstuk, namelijk de conclusies en aanbevelingen naar aanleiding van het doen van dit onderzoek.

5.2 Conclusies

Executieve functies:

Het 'nieuwe leren' heeft zijn weggevonden naar het voortgezet onderwijs en ook op de Meerwaarde is er sprake van vormen die hierbij aansluiten, zoals het beoogde studieplein. Deze vorm van leren doet een groot beroep op de executieve functies van de leerlingen, welke flink aangesproken worden tijdens het zelfstandig- en samenwerken op het studieplein. Onderzoek wijst uit dat de hersenen, die van belang zijn voor deze executieve functies, nog volop in ontwikkeling zijn en dus niet tot de beoogde doelstelling in staat zijn. Dit betekent dat de leerlingen een goede begeleiding nodig hebben tijdens het leerproces waar zij zelfstandig nog niet toe in staat zijn. De leerlingen zullen aan het begin van het eerste jaar veel minder (keuze)vrijheid moeten hebben dan wanneer ze aan het eind van de tweede klas werken op het studieplein. Leerlingen en docenten geven beiden aan dat de keuzevrijheid wel als zeer prettig wordt ervaren en daarnaast geven docenten aan dat zij dit ook erg belangrijk vinden in het leerproces van de leerlingen. De individuele begeleiding moet dan wel gericht zijn op de groeimogelijkheden van de leerlingen, daarbij rekening houdend met de (on)mogelijkheden van de leerlingen, zeker nu er door de invoering van het Passend Onderwijs in de toekomst alleen nog maar meer diversiteit aan (on)mogelijkheden zullen komen in het reguliere onderwijs op de Meerwaarde.

Het merendeel van de leerlingen geeft aan dat ze heel graag samenwerken in de les. Ook de ouders zien een noodzaak in het leren samen werken met anderen. En ook de docenten geven aan dat de ontwikkeling van de executieve functie belangrijk zijn, maar het merendeel geeft wel aan dat dit in het huidige leerwerkhuis nog onvoldoende aan de orde komt. Docenten geven aan dat hun lesstof weinig tot niet uitnodigt tot dit leren samenwerken. Zij geven aan dat de lesstof misschien niet helemaal aansluit bij de mogelijkheden van het studieplein. Daarnaast geven zij aan dat ze niet altijd iets te vertellen hebben in het leerwerkhuis. Aangezien de meeste docenten het wel erg belangrijk vinden om een goede voorbeeldfunctie te hebben, is het belangrijk dat zij dit weten om te zetten in

concreet nuttig gedrag, waar zij zelf ook een betere waardering voor hebben. Het is voor hen belangrijk om te weten aan welke competenties zij moeten voldoen en zij moeten op de hoogte zijn van de gedragsindicatoren die daarbij horen. Pas dan hebben zij misschien didactisch weinig over te dragen op het studieplein, maar kunnen zij op alle andere gebieden (bijvoorbeeld hulp geven bij de groei van de executieve functies) ondersteuning bieden aan de leerlingen en zich in die zin nuttig voelen op het studieplein.

Huidig leerwerkhuis:

De leerlingen (6,5) en ouders (6,9) zijn redelijk tevreden over het huidige leerwerkhuis. Docenten (6,4) zijn ook redelijk tevreden over vorm van onderwijs. Het merendeel van de leerlingen (82%) geeft aan dat het leerwerkhuis moet blijven of veranderen en ook alle ouders (100%) zijn het daar mee eens. De lesgevende docenten (100%) gaan ook mee in deze mening, terwijl het merendeel (90%) wel een verandering willen zien in de huidige manier van werken.

Kijkend naar de structuur en de organisatie van het huidige leerwerkhuis, mag er geconcludeerd worden dat er volgens bijna alle leerlingen weinig structuur en duidelijkheid is in het leerwerkhuis. Zij geven aan dat de docenten de regels beter moeten naleven en eerder en beter moeten optreden tegen gedragsproblemen. Dat past goed bij de mening van de docenten die aangeven erg veel tijd kwijt te zijn aan de ordeproblemen. Daaruit volgt al snel dat docenten aangeven daardoor helaas te weinig tijd te hebben om individuele leerlingen echt te kunnen helpen en ondersteunen. Dat geven ook leerlingen weer aan, wanneer ze vermelden dat ze vaak te lang op een stempel moeten wachten, doordat de docenten te druk zijn met andere zaken. Zowel docenten als leerlingen willen hier graag een verandering in en bijna één of de drie leerlingen geeft dan ook aan dat ze graag van de eerste stempel af willen. Docenten sluiten zich daar wel bij aan, alleen zijn ze bang dat de kwaliteit van het leren dan achteruit zal gaan en blijven zij dus de controle op het gemaakte werk wel erg belangrijk vinden. Daarnaast geven ze aan dat leerlingen nu weinig leren van hun gemaakte fouten. Zij willen echter wel een oplossing voor het genoemde tijdsgebrek, aangezien zij het erg belangrijk vinden dat er meer tijd gegeven kan worden aan de individuele leerling.

Competentiegericht leren:

Kijkend naar de uitkomsten van de gesprekken en vragenlijsten van zowel leerlingen, ouders en docenten, verschijnen er veel overeenkomsten op het gebied van de eerder genoemde executieve functies. Het competentiegericht onderwijs is goed te gebruiken op het studieplein, alleen zal de leerling en docent dan wel moeten weten wat dit inhoud. Wanneer het competentiegericht onderwijs verder wordt doorgevoerd, brengt dit meer keuzevrijheid met zich mee voor de leerling.

Aangezien vooral LGF leerlingen in de onderbouw, er zijn er altijd een paar en door het Passend Onderwijs komen er alleen nog maar meer, hier erg veel moeite mee hebben, zal een goede voortgangsbewaking belangrijk zijn. De invoering van een zogenaamd portfolio, waardoor zowel leerlingen als docenten beter kunnen monitoren en inspringen op het leerproces, kan een goede en bruikbare stap zijn in de ontwikkeling van een optimaal leerplein. In dit portfolio wordt gebruik gemaakt van diverse vragenlijsten waarin leerlingen aangeven hoever ze zijn met bepaalde competenties. Deze lijsten kunnen als leidraad dienen om voortgangsgesprekken te voeren met de individuele leerling. Hierbij moet wel opgemerkt worden, dat dit wederom een rolsverandering vraagt van de begeleidende docenten, iets wat hen ook meer tijd kost. Zaak is dan ook om deze tijd ergens vandaan te kunnen halen. Een interne training op de Meerwaarde kan hen daarbij ondersteuning bieden.

Deskundige hulp inschakelen:

Het beroep dat gedaan wordt op de leerling en docent is door de invoering van het studieplein flink veranderd. Wanneer gekeken wordt naar het competentieprofiel van de leerling en van de docent, kan per individu gekeken worden waar hij of zij nog tekorten heeft liggen. Wanneer deze tekorten binnen de normale lessituatie niet kunnen worden opgelost, kan er gegrepen worden naar de deskundige hulp binnen de Meerwaarde. Het OSB heeft een groot arsenaal aan trainingen beschikbaar, voor zowel de leerlingen als de docenten, waar gebruik van gemaakt mag worden. Doordat deze mogelijkheden er zijn, kan er wederom gestreefd worden naar een zo optimaal mogelijk plaatje voor zowel de docent als de leerling.

5.3 Aanbevelingen

In deze laatste paragraaf zullen een aantal aanbevelingen gedaan worden. Deze aanbevelingen zijn vaak eerder in dit onderzoeksverslag al eens ter sprake gekomen.

1. Het is van belang dat de lesstof waaraan de leerlingen werken in het studieplein moet veranderen. Deze moet uitdagend en leerzaam zijn en zal herschreven kunnen worden. Daarnaast moet het uitdagen tot samenwerken en zelfstandig werken. De lesstof moet aansluiten bij de ontwikkeling van de leerling en de actualiteit. Verder moeten er keuzemogelijkheden in verwerkt zijn voor de leerlingen om onderwijs op maat te kunnen realiseren.
2. Docenten hebben nu geen tijd om de individuele leerling te kunnen helpen en begeleiden. Om daartoe wel te komen zal de controle van de docenten verminderd moeten worden. De eerste stempel moet weggehaald worden en de leerlingen moeten zelf de

verantwoordelijkheid krijgen om het serieus gemaakte werk na te kijken. Om toch een goede controle op het werk te houden is het van belang om het nagekeken werk alleen te laten controleren door een vakdocent. Hij kan de fouten eruit halen en kan de voortgang van de leerling hierin bewaken. Dit betekent wel dat de vakdocent minimaal eenmalig aanwezig is op het studieplein en dat alle leerlingen hiervan ook op de hoogte zijn. Op deze manier blijft de verantwoordelijkheid van de voortgang van een leerling voor een bepaald vak bij de vakdocent liggen. Voor de mentor zal er een verantwoordelijkheid liggen in de totale voortgang en de te voeren voortgangsgesprekken met daarbij het bijhouden van een portfolio met de leerling.

3. De organisatie van het studieplein laat momenteel te wensen over. Er zijn nette en overzichtelijke lokalen nodig en leerlingen kunnen zelf zorgdragen voor de materialen die ze nodig hebben. Leerlingen kunnen zelf kiezen welke werkvorm ze gebruiken (zelfstandig, in stilte, in een groepje, etc.) om te taken goed te kunnen afronden. Creëer wel mogelijkheden (oordopjes, stilteplekken, groepsplekken, etc.) om deze keuzes optimaal te benutten. Daarnaast zal de organisatie van het studieplein ook in handen van de leerlingen gelegd kunnen worden. Maak gebruik van bijvoorbeeld corveegroepen om de lokalen netjes te houden. Daarnaast kan er een zogenaamd uitgifte loket gerealiseerd worden, waarvoor de leerlingen ook zelf verantwoordelijk worden en waar bijvoorbeeld laptops of boeken uitgeleend kunnen worden. Deze takenverdeling past bij het leerproces van de executieve functies, aangezien de rollen van de leerlingen veranderen.
4. Het is van belang dat iedereen (!!) consequent is in de naleving van de regels. Structuur en duidelijkheid kunnen alleen blijven staan, wanneer alle docenten dezelfde afspraken consequent naleven. Draag er wel zorg voor dat de afspraken er niet voor zorgen dat leerlingen niks meer mogen, maar juist dat ze belonend en positief van aard zijn. Beter nog is het maken van werkende afspraken met de leerlingen in de eerste weken van het schooljaar. Deze afspraken kunnen dan opgehangen worden op verschillende plaatsen in het studiehuis. Afspraken moeten een docent alleen niet binden, maar juist vrijheid geven. Bedenk wel dat we te maken hebben met pubers, die voortdurend de grenzen opzoeken. Een consequente naleving van de regels zorgt voor een betere groei naar volwassenheid en geeft de leerling uiteindelijk meer winst dan wanneer we de leerling teveel vrij laten. Daarnaast is structuur en rust op het studieplein belangrijk voor een goed en positief pedagogisch leerklimaat.
5. Gebruik het LOB dossier en vorm deze om tot 'levend' portfolio, waarin samen met de leerling zijn voortgang in de gaten wordt gehouden. Plan vaste momenten in waarop met de leerling gekeken gaat worden naar zijn voortgang en zijn beheersing van competenties. Door

het LOB dossier hier ook in mee te nemen, krijgen we meer eenduidigheid en samenhang in de stap naar de bovenbouw. Leerlingen die beter op de hoogte zijn van hun groei, kunnen daarin ook uitdaging halen en daardoor ook beter gemotiveerd worden.

6. Sluit aan bij de slogan van de school *“Geloof in elk Talent”*. Onderwijs op maat is het mooiste wat er is, en kan zeker plaatsvinden op het studieplein. Zorg dan wel voor verschillende oefenstof waaruit leerlingen kunnen kiezen. Let er dan ook goed op dat het resultaat voor alle leerlingen wel hetzelfde is, maar dat de weg ernaar toe wisselend is. Niet alle leerlingen hebben dezelfde hoeveelheid lesstof nodig. Verdieping binnen de vakgebieden kan motiverend werken voor kinderen. Wanneer kinderen echter klaar zijn, moet hen geen extra worden aan geboden worden. Dit werkt demotiverend. Kies en zorg liever voor uitdagende en daarnaast leerzame uitdagingen, zoals tijdschriften (goed voor taalbeleid) of spelletjes (gezelschapsspellen).
7. Gebruik alle middelen die de school biedt (OSB trainingen, contacten met ouders, overleg momenten, etc.) om de voortgang te bewaken. Wees transparant naar ouders en collega’s om een optimaal leerresultaat te kunnen bewerkstelligen. Gebruik de deskundigheid van de ouders op het gebied van hun kind. Zij kennen hun kind echt goed en geven aan graag op de hoogte gehouden te worden. Maak gebruik van mentoravonden of ouderavonden om ouders goed op de hoogte te stellen en hen de mogelijkheid te geven om de voortgang van hun kind te blijven volgen.
8. Ook een goede begeleiding van de docenten die lesgeven op het studieplein is noodzakelijk. Door het volgen van verschillende trainingen (*“Met de rugzak naar school”, “taalbeleid in uitvoering”, “storingen door stoornissen zoals ADHD, ASS, taal- en/of spraakproblemen”, “omgaan met onderwijsveranderingen”, “leerstijlen”, “de 5 rollen van de docent”, “gevaarbeheersing” en “een sociaal vaardige klas”*) worden docenten beter bekwaam in het lesgeven op een studieplein aan grotere groepen. Zij leren rekening te houden met de grote verschillen die er zijn tussen de leerlingen en hun manier van leren.
9. Het meest belangrijkste aandachtspunt betreft de organisatie van de ruimte. Het nieuwe studieplein dient overzichtelijk en ruimtelijk worden ingericht. Doordat leerlingen via het studieplein bij andere lokalen moeten komen, zorgt dit voor veel onrust. Wanneer daarnaast ook nog eens 48 leerlingen tegelijk aanwezig zijn, zorgt dit voor een onoverzichtelijk en onrustig werkklimaat. Het is van belang dat er niet meer dan één klas per keer op studieplein aanwezig is. Dit zorgt ervoor dat leerlingen de ruimte hebben om te kiezen voor verschillende werkvormen, dan pas dan kunnen de echte doelen van het ‘nieuwe leren’ daadwerkelijk bereikt worden.

Literatuurlijst

- Andersson, A.F.M. (2009). *Voorspellers van gedragsproblemen onder jongeren met licht verstandelijk beperkingen: executieve functies (aandacht en inhibitie) en sociale informatieverwerking (encoderen, interpreteren en respons generatie)*. Utrecht: Universiteit Utrecht
- Bakker-de Jong, M & Mijland, Y. (2005). *Handboek voor elke mentor*. Esch: Uitgeverij Quirijn
- Bastiaens, Th.J. (2007). *Onderwijskundige innovatie: Down to earth*. Over realistische elektronische ondersteuning bij leren en instructie. Heerlen: Open Universiteit Nederland
- Berends, R. (2009). *Zelfstandigheid leren door zelfstandig te zijn. Het begrip zelfstandigheid in de praktijk van het daltononderwijs*. Geraadpleegd 18 januari 2011, via: <http://www.daltondeventer.nl>
- Boer, A. (2000). *Leren leren*. Studievaardigheden voor beroepsonderwijs en volwasseneducatie. Dwingeloo: Uitgeverij Kavanah
- Bolhuis, S., & Simons, P.R.J. (2001). Naar een breder begrip van leren. *Human resource development: organiseren van het leren*, 37-51. Houten: Samsom
- Busser, K. (2007). *Opbouw in zelfstandig leren op de werkplaats*. Utrecht: IVLOS
- Carr, A. (2008). *What is Positive Behavior Support?* Geraadpleegd 23 januari 2011, via: <http://pbskansas.org>
- Dawson, P., Guare, R. (2010). *Executieve functies bij kinderen en adolescenten. Een praktische gids voor diagnostiek en interventie*. Amsterdam: Hogrefe Uitgevers.
- Dawson, P., Guare, R. (2010). *Slim maar Help kinderen hun talenten benutten door hun executieve functies te versterken*. Amsterdam: Hogrefe Uitgevers.
- Dekker, R., Elshout-Mohr, M. (...). *Zelfstandig leren doe je niet alleen. Tijdschrift voor nascholing en onderzoek van het reken-wiskundeonderwijs*. Amsterdam: ILO, Universiteit van Amsterdam
- Dijkstra, A.M. (2003). *Competenties meten hoe werkt dat? De FEC methode voor competentiegericht toetsen*. Leidschendam: Stuurgroep FEC
- Doef, P.L.M. v.d., (2004). *Orthopedagogische theorievorming: systematiek van vraagstellingen. Tijdschrift voor orthopedagogiek*, 43, 154-172
- Dom, L. (2004). *Ouders en scholen: partnerschap of (ongelijke) strijd?* Leuven: Katholieke Universiteit Leuven.
- Delfos, M. (2005). *Communiceren met pubers, ik heb ook wat te vertellen*. Amsterdam: SWP.
- Ebbens, S., Ettekoven, S., Rooijen, J. van (1996). *Effectief leren in de les*. Basisvaardigheden voor docenten. Groningen: Wolters-Noordhoff
- Fiddelaers - Jaspers, R., & Ruigrok J. (1997). *Communicatie in de klas*. Houten : EPN B.V. P. 69- 85.

- Friedman, N.P., Miyake, A., Corley, R.P., Young, S.E., DeFries, J.C., Hewitt, J.K. (2006). Not All Executive Functions Are Related to Intelligence. *Association for Psychological Science*, 17, 2, 172-179
- Ginkel, I. van (2009). *Cognitieve flexibiliteit bij kinderen en jong volwassenen met een Autisme Spectrum Stoornis*. Utrecht: Universiteit Utrecht
- Greven, L. (2007). *Passend Onderwijs als uitdaging*. Uit: Vakblad van horen zeggen, april 2007
- Groothuis, M. (2008). *Mentor voor het voortgezet onderwijs. Gids voor een aanpak met visie*. Soest: Uitgeverij Boom / Nelissen
- Hagers, M. (2007). *Interview prof. Simons, 'uitvinder' van het nieuwe leren*. NRC Handelsbad, Geraadpleegd 18 maart 2011, via: <http://www.nrc.nl>
- Harinck, F. (2009). *Basisprincipes praktijkonderzoek*. Antwerpen – Apeldoorn: Garant
- Huizinga, M. (2007). De ontwikkeling van executieve functies tussen kindertijd en jongvolwassenheid. *Neuropsychiatry*, 11, 3, 69-76
- Janssen, T., Dam, G. ten, Hout Wolters, B. van (2002). *Vaardigheden voor zelfstandig leren: een praktijkgericht overzicht van onderzoek*. Assen: Uitgeverij Koninklijke Van Gorcum
- Jolles, J. (2008). *De mythe dat het brein niet belangrijk is voor het leren*. Geraadpleegd 3 februari 2011, via: <http://www.hersenenenleren.nl>
- Kaldewey, J. (2007). Leerstijlen, dan wel denkstijlen als uitgangspunt voor vakdidactische ontwikkeling. *Levende Talen*, 8, 1
- Kariuki, C. (2009). *Professional Development for 21st Century Teachers: Effective Classroom Management*. Jackson State University
- Kerkhoffs, J. (2004). *Competentiegericht vmbo in de beroepskolom*. Enschede: Stichting leerplanontwikkeling (SLO)
- Kerkhoffs, J., Stark, E. (2007). *Competent aan de slag*. Enschede: Stichting leerplanontwikkeling (SLO)
- Korthagen, F., Koster, B., Melief, K., & Tichelaar, A. (2009). *Docenten reflecteren*. Soest: Uitgeverij Nelissen.
- Kuhlemeier, H., Sniekers, J., Folmer, E., Wagenaar, F., Leenders, E. (2010). *Competentiegericht onderwijs in het vmbo*. Verslag van een onderzoek onder docenten verzorging. Enschede: Stichting leerplanontwikkeling (SLO)
- Kummeling, J. & Grimberg, H. & Hendriksen, T. (2004) *Begeleiden van leerlingen met problemen*. Soest: Nelissen. 27-48, 67-102, 121-132
- Ledoux, G., Kartsen, S., Breetvelt, I., Emmelot, Y., Heim, M. (2007). *Vernieuwingen van zorgstructuren in het primair en voortgezet onderwijs*. Een analytische evaluatie van de herijking van het zorgbeleid. Amsterdam: SCO-Kohnstamm Instituut
- Leenders, Y., Naafs, F., Oord, I. van den (2002). *Effectieve instructie*. Leren lesgeven met het activerende directe instructiemodel. Amersfoort: CPS onderwijsontwikkeling en advies

- Leenders, E., Sniekers, J., Folmer, E., Kuhlemeier, H., Wagenaar F. (2010). *Competentiegericht onderwijs in het vmbo*. Verslag van twee casestudies. Enschede: Stichting leerplanontwikkeling (SLO)
- Lieshout, T. van. (2002). *Pedagogische adviezen voor speciale kinderen: een praktisch handboek voor professionele opvoeders, begeleiders en leerkrachten*. 11-39, 120-149, 199-208. Houten: Bohn Stafleu van Loghum
- Luken, T. (2008). De (on)mogelijkheden van nieuw leren en zelfsturing. *Loopbaanleren: Onderzoek en praktijk in het onderwijs*, 127-151. Antwerpen/Apeldoorn: Garant.
- Martel, M., Nikolas, M., Nigg, J.T. (2007). Executive Function in Adolescents With ADHD. *The American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 46, 11, 1437-1444
- Meeuws, W., Petegem, P. van, Looy, L. van (2005). Leerlingvolgsysteem of portfolio: een kwestie van perspectief. *Impuls*, 35, 4, 228-234.
- Nieuwenbroek, A. (1993). *In gesprek met ouders*. 's-Hertogenbosch: KPC
- Nieuwenbroek, S. (2006). Hersenen jongeren niet klaar voor nieuwe leren. *Bij de Les NVS-NVL*
- Oers, B. (2007). Voorbij het Nieuwe Leren. *Pedagogiek*, 27, 2, 111-118
- Oostdam, R., e.a. (2006). *Leren van het nieuwe leren: casestudies in het VO*. Amsterdam: SCO-Kohnstamm Instituut
- Ploeg, J.D. van der (1997). *Gedragsproblemen, ontwikkelingen en risico's*. Rotterdam: uitgeverij Lemniscaat
- Prins, P.J.M., Breat, C. (2008). *Handboek klinische ontwikkelingspsychologie*. Over aanleg, omgeving en verandering. Houten: Bohn Stafleu van Loghum
- Reeve, J. (2006). Teachers as Facilitators What Autonomy-Supportive Teachers Do and Why Their Students Benefit. *The Elementary School Journal*, 106, 3, 225-237
- Ruigrok, J. (1991). *Handboek voor leerling begeleiding*. Houten: EPN B.V.
- Ruijters, M.C.P., & Simons, P.R.J. (2004). "Training? Ik spring liever in diepe!" Voorkeuren in het leren serieus nemen. *Leren in Ontwikkeling*, 6, 28-31.
- Schmeier, M. (2009). *Passend onderwijs 2011*. Geraadpleegd 2 februari 2011, via http://www.onderwijsgek.nl/BLOG0050_PASSEND_ONDERWIJS_2011.pdf
- Simons, P.R.J. (1995). Zelfstandig leren in het studiehuis, *Studiehuisreeks*, 1, 37-47. Tilburg: Meso Consult
- Simons, P.R.J. (1996). Vakgebonden en algemene vaardigheden in het studiehuis. *Studiehuisreeks*, 11, 5-29. Tilburg: Meso Consult.
- Simons, P. R. J., & Zuylen, J. G. G. (1999). Leren en leren leren in het studiehuis. *Tijdschrift voor Hoger Onderwijs*, 17, 55-68.
- Simons, P.R.J., Linden, J. van der, & Duffy, T. (2000). *New learning: three ways to learn in a new balance*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

- Simons, P.R.J. (2005). *Ontwikkeling van leercompetenties*. Nijmegen: Katholieke universiteit
- Slooter, M. (2009). *De vijf rollen van de leraar*. Amersfoort: CPS onderwijsontwikkeling en advies
- Stevens, L. (2002). *Zin in Leren*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant
- Stevens, L. (2002). *Dit onderwijs werkt niet!!*. Geraadpleegd 22 februari 2011, via:
<http://leertheoriekoll.wikispaces.com/Luc+Stevens++Dit+onderwijs+werkt+niet%21%21>
- Teurlings, C., Wolput, B. van, Vermeulen, M. (2006). *Nieuw leren waarderen. Een literatuuronderzoek naar effecten van nieuwe vormen van leren in het voortgezet onderwijs*. Utrecht: Publicatie van Schoolmanagers_VO.
- Theunis, P. *Het opstellen is één, het evalueren van een plan is twee*. Uit: www.edux.nl
- Veen, K. van (2003). *Teachers' emotions in a context of reforms*. Nijmegen: Katholieke Universiteit Nijmegen
- Vermunt, J.D.H.M., (2006). *Docent van deze tijd: Leren en laten leren*. Utrecht: Universiteit Utrecht, IVLOS
- Visser 't Hooft, C. e.a. (1999). *Samen aan de slag*. Klein praktijkboek voor actief en zelfstandig leren. Eindhoven: Drukkerij Lecturis
- Vries, P. de (2007). *Handboek ouders in de school*. 13-19, 38-53. Amersfoort: CPS
- Volman, M.L.L. (2006). Het 'nieuwe leren': oplossing of nieuw probleem? *Pedagogiek*, 26, 1. 14-25
- Volman, M.L.L. (2006). *Jongleren tussen traditie en toekomst*. De rol van docenten in leergemeenschappen. Amsterdam: Onderwijscentrum Vrije Universiteit
- Werf, M.P.C. van der (2005). *Leren in het studiehuis*. Consumeren, construeren of engageren? Groningen: Rijksuniversiteit Groningen
- Wildschut, M. (2009). *Motiveren kun je leren*. Geraadpleegd 12 februari 2011, via:
<http://flowq.wordpress.com/2009/02/16/motiveren-kun-je-leren/>
- Wiltjer, H., Haverkamp, M. (2009). *Competentiegericht Doorstroom Instrument*. Ten behoeve van de doorlopende leerlijnen vmbo-mbo. Enschede: Stichting leerplanontwikkeling (SLO)
- Zee, F. van de (2007). *De enquête*. Het maken van een goede vragenlijst. Groningen: BMOOO

Bijlagen

Bijlage 1:

Onderzoeksvraag 1: Hoe ziet de huidige situatie eruit?

Deelvragen:

- Hoe ziet het huidige leerwerkhuis eruit?
- Wat zijn de resultaten van het huidige leerwerkhuis?
- Welke leerlingen zitten er op dit moment in het leerwerkhuis?
- In hoeverre zijn er doelen verwerkt in de huidige plannen en in hoeverre zijn deze gehaald?

Onderzoeksvraag 2: Waar liggen de knelpunten van ons huidige leerwerkhuis?

Deelvragen:

- Waar lopen de leerlingen tegenaan?
- Waar lopen de docenten tegenaan?
- Hoe kijken ouders tegen het leerwerkhuis aan?
- Welke doelen zijn er nog niet gerealiseerd en zijn wel belangrijk voor de toekomst?

Onderzoeksvraag 3: Welke ondersteuning hebben de leerlingen nodig?

Deelvragen:

- Welke competenties zijn er voor leerlingen belangrijk en relevant om aan te bieden binnen het nieuwe leerwerkhuis?
- In welke volgorde gaan we de competenties aanbieden en met welk tijdsplan moeten we rekening houden?
- Welk verband is er tussen de competenties en de nieuwe resultaten te verwachten?
- Welke extra specifieke hulp kunnen we inzetten binnen school ter ondersteuning van deze leerlingen?

Onderzoeksvraag 4: Welke ondersteuning hebben de begeleidende docenten nodig?

Deelvragen:

- Welke competenties zijn er voor docenten belangrijk en relevant om ondersteuning in te krijgen voor het werken in het leerwerkhuis?
- Op welke manier kunnen we deze competenties aanbieden aan de docenten?
- Welke extra specifieke hulp kunnen we inzetten binnen school ter ondersteuning van deze docenten?

Onderzoeksvraag 5: Met welke randvoorwaarden dient er rekening gehouden te worden?

Deelvragen:

- Welke randvoorwaarden zijn er m.b.t. klassenmanagement?
- Welke randvoorwaarden zijn er m.b.t. de nieuw gebouwde locatie?

Bijlage 2:

Waar lopen de leerlingen tegenaan?

Figuur 1: Organisatie in de klas

Figuur 2: Docent gedrag

Figuur 3: Leerling gedrag

Figuur 4: Executieve functies

Waar lopen de docenten tegenaan?

Figuur 5: Gastheer

Figuur 6: Presentator

Figuur 7: Didacticus

Figuur 8: Pedagoog

Figuur 9: Afsluiter

Hoe kijken ouders tegen het leerwerkhuis aan?

Figuur 10: Opzet van het leerwerkhuis

Figuur 11: Docent gedrag

Figuur 12: Executieve functies

Bijlage 3:

Handboek Leer Werk Huis

Kader

De Meerwaarde

Geloof in elk Talent!

1. Visie:

1. De visie van het leerwerkhuis is:

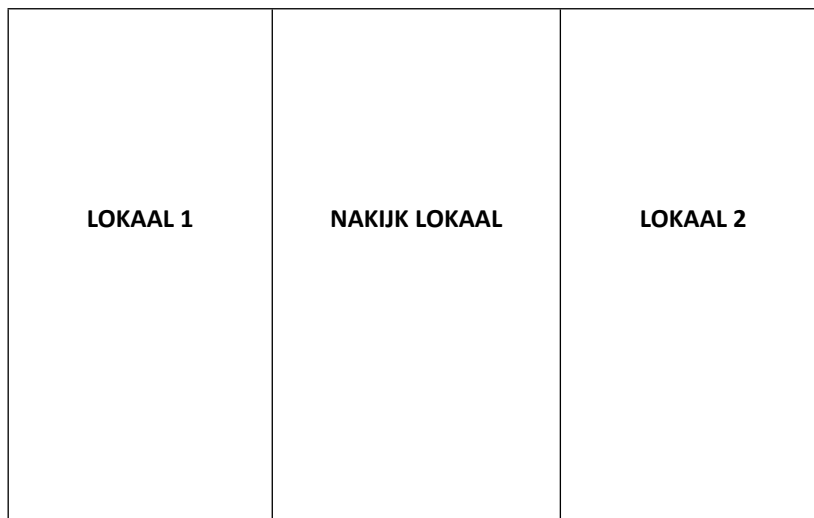
De zelfstandigheid van leerlingen te bevorderen, daarom hebben wij het leerwerkhuis. Dit leerwerkhuis is voor leerlingen in de onderbouw.

De leerlingen krijgen 8 uur les. Elke dag werken ze een paar uur aan zelfstandigheid en waar nodig met extra begeleiding van een docent. Dit gebeurt in een grotere ruimte met meerdere leerlingen uit verschillende klassen. Leerlingen werken aan een weektaak die gecontroleerd wordt door een docent en een onderwijs assistent. Een groot lokaal heeft voldoende laptops, woordenboeken, atlanten en andere middelen om de opdrachten te verwerken. Leerlingen worden begeleid op hun eigen niveau.

Door deze manier van werken, leren leerlingen verantwoordelijk te zijn voor hun eigen leerproces en hun prestaties. Ze leren om te plannen, samen te werken en te kiezen. Vaak kennen ze deze manier van werken nog van de basisschool. Bovendien is het een goede voorbereiding op het leren in de bovenbouw en in het vervolgonderwijs zoals MBO.

2. Waar?

De opzet is om met drie lokalen te werken. Twee lokalen waar de docenten met hun klassen zitten en één lokaal waar leerlingen met eventueel een onderwijsassistent hun gemaakte werk na kunnen kijken. (zie afbeelding)

3. Nieuwbouw:

Hieronder vind je een plattegrond van de nieuwbouw.

2. ORGANISATIE:

1. Lokalen en Middelen:

Middelen:

Voor docenten LWH 2 kader.

Vooraf:

- Er zijn 5 weekplanners, voor 5 verschillende vakken
- Deze wordt op woensdag uitgedeeld aan de leerlingen
- Zorg voor een weektaak waarin verschillende leerstijlen aangesproken worden.

Start:

- Leerlingen hebben de boeken van het leerwerkhuis bij zich:
Nederlands, Engels, Wiskunde, Mens & Maatschappij en Economie
- Ze gaan naar hun vaste eigen plek (zie plattegrond). Tas naast de tafel op de grond.
- Werkmappen pakken en op tafel leggen.
- Als docent pak je als eerste de rol van GASTHEER (5 minuten). Die rol begint al bij binnenkomst van de leerlingen. Vang ze op bij de deur en sta erop dat ze rustig binnenkomen. Maak direct contact.
 - Zorg dat iedereen rustig op zijn plek zit.
 - Is iedereen er? Absenten noteren.
 - Maak (oog)contact met de leerlingen. Eventueel iets leuks bespreken.
 - Daarna starten met **Groen - 10 minuten**
 - Vervolgens **Rood - 20 minuten**
 - Afsluiten met **Groen - 10 minuten**
 - Laatste 5 minuten opruimen en evaluatie.
 - Hoe ging het?
 - Geef positieve feedback. Benoem wat goed ging.
 - Benoem ook een ding wat beter kan.

Map:

- De map is van school Zorg dat ze hem netjes houden, niet op schrijven of tekenen, gebeurt dit wel dan moeten ze een nieuwe map vergoeden (3 euro). Dit zelf regelen en de mentor op de hoogte stellen.
- Op woensdag de nieuwe weektaak. Nieuwste taak bovenop.

Geluid:

- Rood: stil werken/ geen vragen/ iets nodig laptop, papier o.i.d. → vinger opsteken.
- Groen: zachtjes overleggen/ hulp vragen docent / rustig werken.
- Geen onnodig geloop.

Weekplanner:

- Een vak op tafel
- Weekplanner klaar? Vier stappen 1-2-3-4:
 1. Laat je werk zien aan de docent. Docent zet een stempel.
 2. Dan ga je nakijken bij de nakijktafel.
 3. Klaar met nakijken? Laat de docent een stempel zetten op je weekplanner
 4. Op dinsdag niet klaar? Je gaat naar het inhaalmoment. Dit inhaalmoment is op dinsdagmiddag van 14:10 tot 15:50 (7^e en 8^e uur)

Computers:

- Eerst worden alle vaste computers gebruikt
- Laptop nodig? Eerst vragen aan de docent. Die noteert je naam in de laptopmap!
- Klaar met laptop? Terugzetten aan de voeding en daarna afmelden bij de docent. (deze controleert) en noteert dit ook in de laptopmap.

3.Afspraken:

1.Regels voor leerlingen:

Bij binnenkomst:

- Heb je de boeken van de Bolwerkvakken (ne, en, wi, mm en ec) bij je.

- Ga naar je werkplek en haal uit je tas:
 - boek(en) van de vakken waar aan je gaat werken
 - etui,
 - liniaal etc.
- Zet je tas op het tassenrek.
- Pak je werkmap (waar de weekplanners in zitten)
- Pak een plastic bak

Aan het werk:

- Je hebt één vak op tafel → andere boeken zitten in de bak
- We werken met 2 kleuren:
 - Rood → Stil werken (niet praten, ongevraagd lopen, geen vragen stellen)
 - Groen → zachtjes overleggen als dat nodig is (vragen stellen, nakijken en kaartjes in de weekplanner doen...)
- Weekplanner klaar? → Aftekenen bij docent (1^e vakje)
- Aftekenen klaar? → Nakijken aan de nakijktafel
- Nakijken klaar? → Aftekenen bij docent (2^e vakje)
- Aftekenen klaar? → Kaartje van dat vak in het planbord bij jouw naam

Bij vertrek:

- Je laat het 'Leerwerkhuis' netjes achter !!
- Je blijft op je stoel zitten wachten tot de docent aangeeft dat je weg mag

Computers / Laptops:

- Eerst worden alle vaste computers gebruikt.
- Je mag alleen een laptop pakken als je het aan de docent gevraagd heb.
- Registreer je laptop.
- Als je klaar bent met de laptop breng je hem weer terug naar de kar en teken je dat je de laptop in goede staat hebt teruggebracht.
- Laptops mogen alleen langs de zijkanten van de ruimte gebruikt.

Algemene regels: Alle schoolregels gelden natuurlijk ook in het Bolwerk.

2. Overige punten:

- Onderwijsassistent observeert leerlingen en mailt bij vragen of constatering de docent.
- Wat te doen wanneer leerlingen op dinsdagmiddag hun weekplanner niet af hebben?
- Onderwijsassistent geeft aan mentor door wanneer een leerling niet werkt tijdens inhaalmoment op dinsdagmiddag.

4. Weekplanners:

1. Inhoud:

- Weekplanner: Alle vakdocenten maken een weekplanner, met daarop voldoende stof om de uren mee te vullen. Op tijd aanleveren!

Van belang is:

- dat ieder de weekplanners voor zijn/haar vak op tijd aanlevert.
- er de juiste informatie in staat. (wat te maken (opdr.) en waar te vinden (blz.))
- dat het in hetzelfde format als de uiteindelijke planner wordt aangeleverd. (dan weet je precies wat waar moet staan, werkboek blz. zoveel opdracht .../tekstboek visa versa)
- Iedereen levert de inhoud aan in hetzelfde lettertype (calibri) en dezelfde grootte (12).
- Elke weekplanner heeft een andere kleur.

2. Vakinhoud

Tijdens de leerwerkhuis uren wordt aan de volgende vakken gewerkt:

- Engels
- Mens en Maatschappij
- Wiskunde
- Nederlands
- Economie

3. Wat te doen als weekplanners niet af zijn?

Als op dinsdagmiddag de weekplanners niet af zijn, moet een leerling zich gaan melden in het leerwerkhuis. Dit is in het uiterste geval als je er echt niet uitkomt. Leerlingen moeten hun weekplanner op tijd af hebben.

Bijlage 4:

Naam Leerling	Bijzonderheden klas 2k1s Mentor: Aik	Dyslexie	LWO
Eman	- LWO - Moeite met spelling, begrijpend lezen en de woordenschat - Heeft misschien dyslexie - Egocentrische jongen, hem en Muhammed kort houden - Mogelijk seksistisch gedrag richting andere meiden in de klas.	/	JA
Janine	- Ouders willen graag GT, zit er niet in - Erg druk en storend richting de rest van de klas. Kort houden. - Apart van Alissa, Sara en Saskia houden. Zijn erg druk samen	/	/
Sharona	- rustige dame - heeft het nu goed naar haar zin bij ons op school. - Moeite met rekenen; - Komt van Mavo/Havo, was te hoog gegrepen; - Goede inzet, positieve meid!	/	/

Britt	- Moeite met rekenen en begrijpend lezen. Heeft hier op de basisschool ook veel extra hulp bij gehad - Heeft vorig jaar niet lekker in haar vel gezeten, mede omdat ze vanaf thuis meer van haar verlangden dan ze kon. Positief stimuleren	/	/
Alissa	- Dyslexie ** - Zwak in taal en rekenen - LWOO - Bij Janine, Sara en Saskia uit de buurt houden, vanwege erg druk en storend gedrag. - Kort en duidelijk zijn	JA	JA
Wendy	- Moeite met begrijpend lezen, rekenen en taakvakken - LWOO - Positieve leerling.	/	JA
Muhammed	- komt van het JFC, probeert nu al populair te doen; - ouders gescheiden, woont bij moeder, geen contact met vader - remmen in drukte, positief benaderen en remmen in druk contact met Eman. Kan "macho" gedrag vertonen.	/	/
Lianne	- Faalangst -> sociale vaardigheidstraining gevolgd - Positieve leerling	/	/
Sara	- Emotionele instabiliteit, egocentrisch - Weinig gemotiveerd tot leervakken - In de gaten houden qua contact met Janine en Alissa, kan anders druk worden - Vertoont "achter de ellebogen" gedrag.	/	/
Joëlla	- Vermoeden voor PDD-NOS, geen rugzak nodig - Faalangst, sociale vaardigheidstraining gevolgd - Begeleid door SBD, gezinsbegeleiding gehad van Eleos - Faalangst	/	/
Johnny	- LGF-leerling, rec-4 - PDD-NOS en ADHD, beide medicatie - Faalangst - Emotionele instabiliteit, heeft misschien wat aan een pestproject of een training voor sociale vaardigheden - Kan door onmacht of frustratie woedend reageren	/	/
Safiye	- Moeite met rekenen - Faalangst - Emotionele instabiliteit, egocentrisch - Heeft afgelopen jaar verschillende hart-problemen gehad.	/	/
Monica	- Lichte vorm van dyslexie - LWOO - Faalangst	JA	JA
Elsemieke	- LWOO	/	JA
Eva	- In 2000 een open hart operatie ondergaan - Faalangst - Emotionele instabiliteit, recalcitrantie - Leercapaciteiten beneden gemiddeld - Kan bang / verlegen overkomen door de "druk aanwezige" leerlingen in de klas	/	/
Thijs	- Vermoeden dyslexie - Faalangst - Moeite met technisch lezen en spelling	/	JA
Lisa	- Vermoeden dyslexie - Heeft een sociale vaardigheidstraining gevolgd - Moeite met rekenen, begrijpend lezen en spelling - LWOO - Kan heel druk worden, terwijl ze het goed bedoeld. Wees dan duidelijk tegen haar, want ze is goed voor rede vatbaar.	/	JA
Chantal	- Verlegen en rustige leerling - LWOO	/	JA
Kevin	- LGF-leerling, rec-4 - ADHD met medicatie - Weet veel, maar doet vaak anders - Overschat zichzelf heel erg. Goed nagaan of hij een opdracht ook echt goed heeft begrepen	/	JA

	- Poolse moeder, 2-talig opgevoed - LWOO - Hangt erg aan Eman, zorg dat hij niet het gedrag van Eman overneemt!		
Saskia	- Vermoeden dyslexie - Moeite met spelling - Faalangst - LWOO - In de gaten houden met Janine en Alissa	/	JA

Naam Leerling	Bijzonderheden klas 2k2s Mentor: Poo	Dyslexie	LWO
Rozemarijn	Moeite met rekenen.	/	/
Cihat	Moeite met begrijpend lezen.	/	/
Yvette	Heeft Sova gevolgd	/	/
Anke	Wil GT doen.	/	/
Niels	Concentratieprobleem, getest op adhd, negatief, kleurenblind, faalangstig.	/	/
Nicky	Faalangstig, dyslexie, Sova gevolgd.	JA	JA
Esmee	Sova gevolgd	/	/
Marieke	Ouders gescheiden, woont bij moeder, trage werkhouding.	/	JA
Gerda		/	/
Amanda	Dyslexie, faalangstig, sova gevolgd, moeite met rekenen en taal, sociaal-emotioneel zwak	JA	JA
Charissa	Moeite met tekst en rekenen	/	/
Richard	Vaak afwezig.	/	JA
Ilse	Moeite met rekenen, faalangstig, komt uit de schakelklas.	/	JA
Desi	Dyslexie, moeite met taal, heeft extra hulp nodig	JA	/
Melinda		/	JA
Emiel	Faalangstig	/	JA
Anne-Evi		/	/
Beyza	Komt uit de schakelklas. Moeite met wiskunde.	/	JA
Jessica	Dyslexie, ouders gescheiden, woont bij moeder, faalangstig	JA	/
Niek	Dyslexie, faalangstig, negatieve taakopvatting	JA	/
Kimberly	Gepest op de basisschool.	/	JA
Romy	Komt uit de GT. Faalangstig, matige werkhouding. Ouders gescheiden, woont bij moeder. Moeilijke thuissituatie.		JA
Mauricio	Sinds 2000 in Nederland. Vader overleden. Moeder alleenstaand. Komt van de Lts.		

Naam Leerling	Bijzonderheden klas 2k3s	Dyslexie	LWO
	Mentor: Dij		
Brian	Opmerkingen van de vorige school (het streek): - Niet echt een leerder (is dit een woord...?) - Achterstand begrijpend lezen - Begripvakken matig / slecht - Geen probleemleerling - Geen zorgleerling - Overgang puur op capaciteiten Heeft GT gedaan, maar dit ging niet. Wilde niet naar de vmbo-locatie van het Streek en heeft toen voor onze school gekozen. Is getest op dyslexie maar er is niet uitgekomen dat hij het heeft. (heeft wel moeite met taal) Opmerking vanuit dossier – graag aandacht voor docenten taal: <i>Er scheen op vorige school niet echt sprake van dyslexie te zijn, maar hij heeft wel taalachterstanden, een geringe woordenschat en spraakproblemen (stotteren). Dit laatste is wel beter geworden en met de intake merkte ik er niet veel van. Ook graag zijn taalachterstanden in de gaten houden en zo nodig actie ondernemen.</i>	/	/
Danielle	Rustig meisje – werkt hard / goed Blijven zitten in groep 4 - Goede inzet / positieve werkhouding Bij Lo kan ze mogelijk niet met alles meedoen vanwege haar buik. (aangeboren). Soms onzeker à positief benaderen Problemen met spelling, technisch & begrijpend lezen Heeft op basisschool extra begeleiding gehad.	JA	JA
Jan-Willem	Heeft niet heel veel aansluiting in de klas. Vrienden vooral buiten de klas. Is gevoelig voor positieve benadering. Kan best werken, maar is geen harde werker.	/	JA
Janneke	Betrokken meisje / goede inzet Harde werker / heel verantwoordelijk / werkt netjes Komt uit gezin van drie kinderen. Oudste broer is verongelukt, Janneke heeft deze broer niet gekend. Zus zit hier op school. Vorig jaar geopereerd aan heup. Kan qua cijfers GT, maar wil dit nu niet (evt. volgend jaar)	/	/
Janita	Biologische vader is overleden. Moeder is hertrouwd. Rustig lief meisje. Problemen met lezen en spelling. Heeft dyslexieverklaring. Heeft extra begeleiding gehad op de basisschool.	JA	/
Laura	Rustig meisje. Laura is een meisje, dat met iedereen kan omgaan. Zij stelt geen hoge eisen.		JA
Jari	Kan dromerig zijn. Doorzettingsvermogen zwak. Snel afgeleid. Heeft aanmoediging nodig. Kan moeilijk plannen en heeft weinig verantwoordelijkheidsgevoel. Jari is onzeker in een groep. Probeer positief te benaderen	/	JA

Joyce	Geen bijzonderheden uit dossier. Opmerkingen nav mentorgesprek: Start op school was niet heel positief. Ze wilde graag in een andere klas en had dit ook verwacht, maar dit gebeurde niet... Op YFC ging eerst heel goed, maar daarna minder. Toen bleek dat ze het niet meer ging halen, heeft ze niets meer gedaan. Mentorgesprek gehad met Dij: was positief. Ze heeft nu geaccepteerd dat ze in deze klas zit en wil er voor gaan. Dij heeft aangegeven dat docenten haar ook positief benaderen als zij ook een positieve houding heeft. Joyce woont bij vader, moeder en broer van 16 waar ze goed mee kan opschieten. Heeft contacten met veel meiden hier op school in verschillende klassen (een echte netwerker!)	/	/
Jeroen	Ouders gescheiden. Jeroen vindt dit nog steeds moeilijk. Wil wel werken maar is ook gevoelig voor alles wat er om hem heen gebeurt (rustige plek nodig) à niet met veel jongens bij elkaar. Heeft bevestiging nodig op zijn werk. Werkt serieus maar niet heel snel.	JA	JA
Sanne	Prestaties schoolwerk waarschijnlijk laag (LWO) door sociaal-emotioneel functioneren. Faalangst. Weinig doorzettingsvermogen Sova-training gedaan in jaar 1. Vindt het lastig om aansluiting te vinden binnen een groep Soms gepest / buitengesloten door de klas (bijzonderheden hierover graag doorgeven!!)	/	JA
Jessica	Ouders gescheiden. Jessica woont bij moeder. Emotioneel kwetsbaar meisje. Moet zich veilig voelen om te kunnen functioneren. Heeft het moeilijk (gehad) met de scheiding van haar ouders. Ging in jaar 1 heel goed. Werkt erg netjes / gemotiveerd samen met Janneke.	/	JA
Mariska	Ouders gescheiden, woont bij moeder/stiefvader (+ halfbroertje) Onzeker meisje. Is sociaal naar klasgenoten. Faalangst. Heeft SoVa-training gedaan. Vraag erg veel bevestiging. Heel duidelijk zijn naar haar! Taakgerichtheid is niet hoog (extra begeleiding). Weinig doorzettingsvermogen.	/	JA
Jelle	Taakgerichtheid laag à begeleiding nodig. Jelle kan bezig zijn volgens de test. Drukke prater. Op zich niet negatief. Wel kort houden en duidelijk zijn!!	/	/
Nellissa	Ouders gescheiden, woont bij moeder. Moeder heeft nieuwe relatie Geen sterke leerling, moeite met spelling Wel enthousiast en kan goed voor zichzelf opkomen. Werkhouding goed. Kan afhankelijk zijn. Faalangst Kan volgens de test bezig zijn	/	JA
Latifa	Emotioneel moeilijk te peilen. Onrust in thuissituatie, weinig hoogte van te krijgen. Vorig jaar veel contact geweest met thuis (door mentor → Dij en SMW → Marinke) Traag / weinig doorzettingsvermogen. Faalangst Kan bezig zijn en vindt het lastig om aansluiting te vinden binnen de groep. Soort HAAT-LIEFDE verhouding tussen haar en mariska.	/	JA
Rik	Moeite gehad met lezen en rekenen. Goede werkhouding Rustige jongen	/	/
Celine	Moeite gehad met rekenen, inzet daarvoor is verminderd. Faalangst. Motivatie niet hoog à extra begeleiding	/	/

	Praat veel en hard. Houding is niet negatief, maar wel kort houden!		
Jeroen	Jeroen heeft een rugzakje voor extra begeleiding. Hierover krijgen jullie z.s.m. bericht en wat handreikingen om hem te begeleiden.		JA
Pascal	Ouders gescheiden. Woont in pleeggezin. Blijven zitten in groep 2 Faalangst. Taakgerichtheid niet erg hoog à extra begeleiding. Chaotisch. Thuisituatie (verleden) is erg triest. Probeer zoveel mogelijk positief te benaderen / begeleiden.	/	JA
Simone	Topper! Harde werker. Soms wat kletserig met bijv. Celine Kan qua cijfers GT maar zij en haar ouders zijn blij dat het zo goed gaat dus ze doet dit jaar gewoon nog kader.	/	/
Eline	Heeft soms extra tijd nodig om zich iets eigen te maken. Rustig. Valt niet echt op.	/	/
Sabine	Blijven zitten in groep 4. Heeft moeite met alle cognitieve vakken. Veel moeite met spelling. Rekentempo laag. Sociaal meisje dat goed in de groep ligt Goede inzet, waardoor ze bij blijft. (wel met extra begeleiding) Reageert sterk op positieve aandacht (vooral omdat sommige dingen haar meer energie kosten)	JA	JA
Frans	Weinig doorzettingsvermogen Taakgerichtheid laag à extra begeleiding nodig. Kan druk zijn. Erg gevoelig voor dingen (geluiden) om hem heen. Goed aanspreekbaar!	/	/
Whalid	Wil graag leuk gevonden worden door de anderen. Kan hierdoor stoer gedrag laten zien Is niet echt een harde werker Is goed aanspreekbaar onder vier ogen Vorig jaar is zijn vader omgekomen bij een auto-ongeluk	/	JA

Naam Leerling	Bijzonderheden klas 2k4s	Dyslexie	LWO
	Mentor: Poa		
Suze	Moeite met rekenen, spelling; Faalangst; treinpasje (Ede); pacemaker sinds 2007 onder linker oksel (LO-docenten!)	/	JA
Jeffrey	LWO voor taal	JA	JA
Marianne	LWO voor taal, rekenen ,lezen en spelling; advies: sova-pest-training, Ouders willen graag GT (klas 3?)	/	JA
Charlotte	LWO voor taal ,rekenen, lezen, spelling; faalangst; sova-pest-training	/	JA
Benjamin	Komt van JanLigthartschool (spec), doublure 1k Weinig inzet, laat snel moed zakken	/	JA
Gerrina	Ouders gescheiden; woont nu tijdelijk bij vader; LWO voor taal en rekenen); faalangst	/	JA
Marjolein	Faalangst	/	/
Esmée	Astmatisch, emotionele instabiliteit, moeite om problemen zelf op te lossen	/	/
Amber		/	JA
Lia	faalangst; sova en pesttraining		
Sanne	LWO voor begrijpend lezen, rekenen. concentratieproblemen; moet vóór in de klas zitten; astma; Sovat? Studievoordigheid?	/	JA
Puck	gepest, (zie dossier, incl onderzoeken); sova-pesttraining	/	/
Anna	sova-pesttraining	/	JA
Kimberley	Geen bijzonderheden	/	/
Melissa	Faalangst	/	/
Richard	Komt van Lichtus (mavo)-Veenendaal; stil; selectie-voetbal= veel trainen; vaak moe; niet bij machte zelf problemen op te lossen	/	/
Mischa	Bijzondere thuissituatie (mondelinge toelichting); gaat vaak met oudere leerlingen om; faalangst, sova-studievoordigheid-training	/	/
Dennis	Eenling in de klas; zou GT kunnen	/	/
Alysha	LWO voor taal, lezen, rekenen);training studievoordigheid; concentratie probleem huiswerkbegeleiding noodzakelijk; pest; sovatraining	/	JA
Renco	LWO voor lezen, rekenen; faalangst; training sova Studievoordigheid, concentratieproblemen Huiswerkbegeleiding nodig	/	JA
Amber	Faalangst, pest-sova-training	/	/

Eliza	LWO voor lezen, rekenen; laag IQ; sova-pesttraining	/	JA
Mariëlle	Faalangst; training pest Sovatraining studievaardigheidstraining	/	/

Naam Leerling	Bijzonderheden klas 2k5s	Dyslexie	LWO
	Mentor: Hop		
Simone	- Vader overleden in 2005 - Redelijk zwak in technisch lezen, spelling en rekenen - Pienter en spontaan meisje	/	/
Daniel	- Erg op zichzelf - LWOO - Faalangst	/	JA
Jordy	- Heeft Speciaal Onderwijs gevolgd - Kan soms gefrustreerd raken als iets niet lukt - Kan erg boos worden en gaat dan confrontatie niet uit de weg - Taakgerichtheid en concentratie is laag - LWOO is aangevraagd - Heeft dyslexie, dus extra hulp gewenst - Heeft ADHD, gebruikt daarvoor medicijnen - Heeft PDD-NOS - Is rugzakleerling - Aangemeld bij ZAT	JA	JA
Franca	- Niet zo sterk in rekenen - Is soms wat onzeker, maar heeft genoeg spirit om te presteren - Emotioneel redelijk instabiel: vorig jaar SOVA gehad	/	/
Rabia	- Behoorlijk druk gedrag - Niet echt taakgericht - Zwak in begrijpend lezen - Zwak in sociale vaardigheden; vorig jaar SOVA gehad	/	/
Laura	- Beetje zwak in rekenen - Beetje zwak in begrijpend lezen - heeft LWOO advies gekregen	/	JA
Manon	- beetje moeilijk contact mee te krijgen - zwak in begrijpend lezen - Manon moet op haar tenen lopen, dus goede begeleiding gewenst	/	/
Jort	- onrustig gedrag - zwak in T.lezen en B.lezen, en Rekenen - slechte concentratie en motivatie - emotioneel instabiel - LWOO	/	JA
Lisanne	- Lage taakgerichtheid - Faalangst - Sociale vaardigheden niet sterk, SOVA-training gehad - LWOO-advies - Lage Cito-scores - Op basisschool RT gehad op spelling/taal en rekenen	/	JA
Margret	- Ouders vorig jaar gescheiden - In het algemeen zwak, in het bijzonder rekenen - Nogal slordig in werk	/	/
Hendry	- Zwak in rekenen, gebruikte altijd tafelkaart - Zwak in technisch lezen - Vrolijke kerel en positief - Faalangst - LWOO-advies - Nogal teruggetrokken	/	JA
Imme	- Erg stil en onzeker meisje; ligt ook niet lekker in de groep - Weinig zelfvertrouwen - Zwak in technisch en begrijpend lezen - Zwak in rekenen - Sociaal-emotioneel zwak, SOVA gehad, aangemeld bij ZAT	/	/
Marc	- LWOO - heeft faalangst - Emotioneel instabiel - Positief stimuleren	/	JA

Miranda	- weinig zelfvertrouwen, faalangst - goede motivatie - LWOO - Is erg op de achtergrond	/	JA
Marga	- vraagt veel aandacht - ouders gescheiden, woont bij oma - dagelijks contact met moeder, zeer weinig contact met vader - gedrag Marga is lastig. Marga praat vaak overal doorheen - Marga werkt niet gestructureerd - Marga heeft duidelijk grenzen nodig, maar ook complimenten - Emotioneel instabiel - Aangemeld bij ZAT	/	/
Edgar	- LWOO - Veel moeite met spelling, soms in rekenen - Goede motivatie - Faalangst - Rustige jongen	/	JA
Jurjen	- LWOO - heeft behoorlijke dyslexie - Kan emoties moeilijk laten zien	JA	JA
Stefan	- LWOO - Heeft dyslexie - Slechte motivatie - Is erg lui. - Positief stimuleren, maar ook hard aanpakken	JA	JA
Jeannette	- ouders gescheiden - thuissituatie moeilijk - woont bij moeder, maar zij is regelmatig ziek, vanwege complicaties na operatie. Zorgt voor spanning. - Is onzeker en nogal onhandig in gedrag; vorig jaar SOVA gehad - Jeannette claimt vaak iemand en wil veel naar haar hand zetten - Jeannette vindt het moeilijk om zelfkritisch te zijn - Faalangst	/	/

Bijlage 5:

Competentieprofiel Docent

Inter-persoonlijk competent

De docent moet ervoor zorgen dat er in de groepen waarmee hij werkt, een prettig leef- en werkklimaat heerst. De docent geeft op een goede manier leiding, schept een vriendelijke en coöperatieve sfeer en brengt een open communicatie tot stand. De docent bevordert de zelfstandigheid van de leerlingen en zoekt interactie met leerlingen

Gedragindicatoren:

- De leraar ziet wat er gebeurt in de groepen waarmee hij werkt. Hij luistert naar de leerlingen en reageert op hen;
- Hij spreekt hen aan op ongewenst gedrag en hij stimuleert gewenst gedrag. Hij laat de leerlingen in hun waarde en zorgt ervoor dat de leerlingen respect opbrengen voor hem en voor elkaar;
- Hij maakt de leerlingen medeverantwoordelijk voor de sfeer in de groep en reageert positief op initiatieven van leerlingen;
- Hij stimuleert de samenwerking met en tussen de leerlingen. Hij staat open voor vragen van leerlingen en laat merken dat hij begrijpt wat ze zeggen en dat hij hier rekening mee houdt;
- Hij laat merken dat hij een goede samenwerking tussen de leerlingen waardeert en zorgt ervoor dat leerlingen rekening houden met elkaar;
- Hij houdt in zijn taalgebruik, omgangsvormen en manier van communiceren rekening met wat gebruikelijk is in de leefwereld van zijn leerlingen;
- Hij houdt rekening met wat gebruikelijk is in de beroepspraktijk waar zij zich op voorbereiden en hij gebruikt ook voorbeelden uit de beroepspraktijk, bijvoorbeeld bij het bespreken van communicatie en omgangsvormen;
- Hij kan beschrijven en verklaren wat de communicatiepatronen zijn in de (cultureel heterogene) groepen waarmee hij werkt en hoe de sociale verhoudingen liggen. Hij weet hoe hij een en ander zonodig kan verbeteren;
- Hij kan verantwoorden hoe hij met zijn (cultureel heterogene) groepen omgaat en ook met individuele leerlingen.

Pedagogisch competent

De docent moet de leerlingen helpen een zelfstandig en verantwoordelijk persoon te worden die onder andere een goed beeld heeft van zijn ambities en mogelijkheden. De docent biedt de leerlingen in een veilige leer- en werkomgeving houvast en structuur bij de keuzes die zij moeten maken en bevordert dat zij zich verder kunnen ontwikkelen. Hij zorgt ervoor dat de leerlingen:

- welkom zijn;
- weten dat ze erbij horen en gewaardeerd worden;
- op een respectvolle manier met elkaar omgaan;
- uitgedaagd worden om verantwoordelijkheid voor elkaar te nemen;
- initiatieven kunnen nemen en zelfstandig kunnen werken;
- hun affiniteiten en ambities leren ontdekken en op basis hiervan keuzes kunnen maken met betrekking tot hun studie en loopbaan.

Gedragindicatoren:

- Hij ziet hoe leerlingen met elkaar omgaan en wat dat voor gevolgen heeft voor het welbevinden van (individuele) leerlingen. Hij bespreekt met hen de sfeer in de groep en de omgang met elkaar;
- Hij helpt leerlingen om ten opzichte van elkaar en/of van hun collega's in bedrijf of instelling, collegiale omgangsvormen te ontwikkelen en benut hierin de leeromgeving als oefenomgeving voor de werkomgeving;
- Hij helpt leerlingen bij de ontwikkeling van hun beroepsidentiteit;
- Hij waardeert de inbreng van de leerlingen, is nieuwsgierig naar hun ideeën en complimenteert hen regelmatig. Hij stimuleert hen om kritisch na te denken over hun opvattingen en gedrag en om daarover in de groep te communiceren;
- Hij levert zijn bijdrage aan een goede analyse van het sociale klimaat in de groepen waar hij mee te maken heeft en hij communiceert hierover met zijn collega's;
- Hij signaleert ontwikkelings- of gedragsproblemen bij individuele leerlingen en beoordeelt in overleg met collega's of en hoe die aangepakt kunnen worden;
- Hij doet recht aan (culturele) verschillen tussen leerlingen: hij houdt er rekening mee en maakt er in zijn pedagogisch handelen een goed gebruik van;
- Hij begeleidt leerlingen bij het maken van keuzes gericht op hun studie en loopbaan. Hij draagt eraan bij dat leerlingen passende adviezen krijgen die aansluiten bij hun ambities en capaciteiten;
- Hij is zich bewust van zijn eigen beroepsopvatting, zijn waarden en normen en hij laat dat merken aan zijn leerlingen. Hij kan bijvoorbeeld toelichten welke rol zijn normen, waarden en beroepsopvatting spelen bij de begeleiding van de leerlingen;
- Hij kan zijn pedagogische opvattingen verantwoorden en ook hoe hij de groep of individuele leerlingen aangepakt heeft. Daarbij maakt hij gebruik van relevante theoretische en methodische inzichten;
- Hij laat leerlingen zelfstandig werken en samenwerken. Hij bevordert de zelfstandigheid van de leerlingen en de samenwerking tussen leerlingen door hen te stimuleren tot of te begeleiden bij het reflecteren op de geboekte resultaten en op het proces van leren en samenwerken.

Vakinhoudelijk & didactisch competent

De docent moet de leerlingen helpen zich de leerinhouden van een bepaald vak of beroep eigen te maken en vertrouwd te raken met de manier waarop die in het dagelijkse leven en in het werk gebruikt worden. Ook helpt hij de leerlingen zicht te krijgen op wat zij in de samenleving en in de wereld van het werken kunnen verwachten. De docent creëert een krachtige leeromgeving, o.a. door het leren in verband te brengen met realistische en voor de leerlingen relevante toepassingen van kennis in beroep en maatschappij.

Gedragindicatoren:

- Hij kan opdrachten, oefeningen en toetsen waar zijn leerlingen mee te maken krijgen zelf foutloos uitvoeren, demonstreren en uitleggen. Dit voor zover die betrekking hebben op zijn vak(gebied);
- Hij ontwerpt leeractiviteiten die in het perspectief van de loopbaan van de leerling betekenisvol zijn en waarin hij rekening houdt met het niveau van taalbeheersing van de leerling: zowel brede geïntegreerde opdrachten of projecten als smalle vakgerichte, zowel schoolgerelateerde als ook werkplekgerelateerde;
- Hij ontwerpt in overleg met de praktijkbegeleider opdrachten waarmee de leerling in het bedrijf zelfstandig aan de slag kan, die recht doen aan de specifieke kenmerken van het bedrijf of bedrijfstak, die ervoor zorgen dat de leermogelijkheden op de werkplek optimaal benut

worden en dat de leerling ten behoeve van zijn loopbaan optimaal leerrendement haalt uit het werkplekgerelateerde leren;

- Hij biedt de leerlingen keuzes (thema's, werkvormen, opdrachten) en zorgt voor actieve betrokkenheid van leerlingen bij de invulling van hun onderwijsprogramma. Hij creëert de randvoorwaarden (sfeer, organisatie, opdrachten, materialen en machines) die de leerlingen in staat stellen zelfstandig te kunnen werken, zodat zij in hun eigen tempo en op hun eigen wijze kunnen leren;
- Hij maakt gebruik van moderne middelen, waaronder ICT. Zo maakt hij, als dat aan de orde is, gebruik van een elektronische leeromgeving die plaats- en tijdonafhankelijk leren mogelijk maakt en effectieve communicatie over het leren vanaf verschillende plekken ondersteunt;
- Hij legt duidelijk uit aan leerlingen welke leerdoelen hij met welke activiteiten nastreeft. Of hij laat binnen gegeven kaders de leerlingen hun eigen leerdoelen formuleren;
- Hij bepaalt met de leerling diens (individuele) leertraject, opgebouwd uit individuele activiteiten en groepsactiviteiten, rekening houdend met de mogelijkheden en ambities van de leerling;
- Hij begeleidt leerlingen in hun leerproces door reflectiegesprekken met hen te voeren zodat de leerlingen in staat zijn om zelf leervragen te formuleren en het eigen leerproces te sturen;
- Hij moedigt de leerling aan zijn leerervaringen in en buiten de opleiding onder woorden te brengen en met elkaar in verband te brengen;
- In zijn interactie met leerlingen benut hij de kennis en ervaring die de leerlingen elders, bijvoorbeeld tijdens werken hebben opgedaan. Hierdoor blijft zijn onderwijs inhoudelijk up-to-date en stimuleert hij de leerlingen kennis te delen en van elkaar te leren;
- Hij geeft opbouwend commentaar op het werk van zijn leerlingen en op de manier waarop ze werken. Hij doet op basis van evaluatie en toetsing betrouwbare uitspraken over hun kennis en vaardigheid;
- Hij ontwikkelt (in samenwerking met collega's) beoordelingsinstrumenten;
- Hij kan beschrijven:
 - hoe zijn leerlingen leren en wat hun vorderingen zijn;
 - wat de sterke en zwakke punten van de leerlingen zijn;
 - hoe hij hun leren probeert te bevorderen.
- Hij signaleert leerproblemen en kan beoordelen of en hoe hij die problemen zelf kan aanpakken en hij weet waar hij en de leerling eventueel hulp kunnen vinden in en buiten de school;
- Hij kan zijn vakinhoudelijke en didactische opvattingen verantwoorden en ook hoe hij de groep of individuele leerlingen aangepakt heeft. Daarbij maakt hij gebruik van relevante en actuele theoretische en methodische inzichten;
- Hij draagt bij aan de ontwikkeling van het onderwijs.

Organisatorisch competent

De docent draagt zorg voor organisatorische zaken die samenhangen met zijn onderwijs en het leerproces van de leerlingen in de school en op de leerwerkplek. De docent zorgt ervoor dat de leerlingen een ordelijke en taakgerichte omgeving treffen. Waar het leren zich op verschillende plaatsen afspeelt (bijvoorbeeld op verschillende plaatsen in de school, stages, leerbedrijf, buitenschoolse projecten) zorgt de docent (eventueel in samenspraak met andere begeleiders) voor afstemming tussen die verschillende plaatsen.

Gedragindicatoren:

- Hij hanteert concrete, functionele en door de leerlingen gedragen procedures en afspraken op een consequente manier. Hij biedt organisatievormen, leermiddelen en leermaterialen aan die leerdoelen en leeractiviteiten ondersteunen;
- Hij houdt een heldere planning aan, waarbinnen keuzemogelijkheden voor de leerlingen zijn. Hij bespreekt deze met de leerlingen en voor zover mogelijk stelt hij die met de leerlingen op. Hij gaat adequaat om met tijd. In onverwachte situaties improviseert hij op een professionele manier en stelt daarbij duidelijke prioriteiten;
- Hij organiseert gesprekken met de (praktijk)begeleider in het bedrijf of de instelling en met de leerling om de voortgang te bespreken en de begeleiding af te stemmen. Hij administreert deze gesprekken in een leerlingvolgsysteem;
- Hij organiseert en administreert in samenwerking met collega's en de (praktijk)begeleider van het bedrijf of instelling de beoordeling van de leerling. Hij zorgt voor heldere communicatie naar de leerling over de beoordeling;
- In situaties van teamteaching en/of samenwerking met onderwijsassistenten of instructeurs en met begeleiders in leerbedrijven en –instellingen zorgt hij voor een duidelijke taakverdeling en –afstemming die ook bij de leerlingen bekend is;
- Hij kan zijn opvattingen, zijn aanpak van (groeps- of) klassenmanagement en de organisatie van zijn onderwijs (op school en in bedrijfsleven of instelling) verantwoorden.

Competent in het samenwerken met collega's

De docent levert een bijdrage aan het goed functioneren van de schoolorganisatie. Hij levert zijn bijdrage aan een goed pedagogisch en didactisch klimaat op zijn school en aan een goede onderlinge samenwerking.

Gedragindicatoren:

- Hij werkt samen met collega's (docent en/of onderwijsassistent) in het voorbereiden, uitvoeren (teamteaching) en evalueren van onderwijs. Hij heeft een gemakkelijk toegankelijke administratie en registratie van leerlinggegevens;
- Hij werkt met collega's samen aan het verbeteren en vernieuwen van het onderwijs of de organisatie, zoals bijvoorbeeld het ontwikkelen van opdrachten en beoordelingsinstrumenten in het kader van een nieuwe onderwijsvorm of het vormen van kernteams of zelfsturende teams;
- Hij maakt gebruik van vormen van actieonderzoek/handelsonderzoek om gesignaleerde problemen aan te pakken;
- Hij spreekt collega's aan en is zelf ook aanspreekbaar als het gaat om het vragen of geven van hulp bij het werk;
- Hij stemt de eigen werkzaamheden af met die van de collega's;
- Hij houdt rekening met zijn collega's en met de belangen van zijn school;
- Hij draagt bij aan een effectief functionerende organisatie door te werken volgens in de organisatie geldende afspraken, procedures en systemen;
- Hij kan zijn opvattingen en zijn werkwijze op het gebied van samenwerken met collega's en functioneren in de schoolorganisatie verantwoorden.

Competent in het samenwerken met de omgeving

De docent onderhoudt contacten met de ouders en/of verzorgers van de leerlingen en met collega's van (leer)bedrijven en instellingen waarmee zijn school voor het onderwijs en de leerlingenzorg samenwerkt. Hij moet er voor zorgen dat zijn professionele handelen en dat van anderen buiten de

school goed op elkaar afgestemd zijn. Bovendien moet hij eraan meewerken dat de samenwerking van zijn school met die bedrijven en instellingen goed verloopt.

Gedragindicatoren:

- Hij onderhoudt op een open en constructieve manier contacten met ouders, verzorgers of andere belanghebbenden. Zo spreekt hij mensen en instellingen buiten de school aan die met de leerlingen te maken hebben en is hij ook zelf voor die mensen en instellingen aanspreekbaar. Daarbij stemt hij zijn werk goed af op dat van andere partijen;
- Hij bespreekt op een open en constructieve manier de ontwikkeling van de leerling met de praktijkbegeleider, zodat eventuele problemen tijdig worden onderkend en opgelost;
- Hij bouwt (langer termijn) relaties op met bedrijven of instellingen en onderhoudt deze;
- Hij helpt mee in het bedrijf of de instelling om voor de leerlingen een betekenisvolle leerplek en veilige leeromgeving te creëren. Hij zorgt voor een werkbaar evenwicht tussen de belangen van de leerling en de school;
- Hij administreert verslagen van zijn contacten met bedrijven of instellingen in een (digitaal) relatiebeheersysteem, zodat de informatie voor zijn collega's beschikbaar is;
- Hij stelt zich ondernemend en marktgericht op, volgt de ontwikkelingen in het bedrijfsleven, instellingen en maatschappij en vertaalt deze naar het onderwijs. Hij gaat adequaat om met vragen uit het bedrijfsleven en instellingen en benut deze vragen ten behoeve van het onderwijs (b.v. door ze te vertalen naar opdrachten voor leerlingen);
- Hij overlegt met vertegenwoordigers van toeleverende en afnemende scholen om te komen tot doorlopende leerlijnen, zodat de leerling optimaal de eigen loopbaan vorm kan geven;
- Hij geeft aansprekende voorlichting over de opleidingen aan (potentiële) leerlingen, bedrijven of instellingen die leerwerkplekken bieden of kunnen gaan bieden en aan ouders en/of verzorgers van de leerlingen;
- Hij kan zijn opvattingen en werkwijzen op het gebied van samenwerken met (potentiële) leerwerkplek biedende bedrijven/instellingen, ouders en/of verzorgers en anderen buiten de school verantwoorden.

Competent in reflectie en ontwikkeling

De docent moet zich voortdurend verder ontwikkelen en professionaliseren. De docent denkt regelmatig na over zijn beroepsopvattingen en zijn professionele bekwaamheid en streeft ernaar zijn beroepsuitoefening bij de tijd te houden en te verbeteren.

Gedragindicatoren:

- Hij brengt onder woorden wat voor hem in het leraarschap belangrijk is en vanuit welke professionele opvattingen hij werkt. Zo brengt hij zijn beroepsopvatting en werkhouding in verband met de (onderwijskundige en levensbeschouwelijke) identiteit van de school;
- Hij kijkt kritisch naar zijn werk en gebruikt evaluatie, reflectie en feedback van anderen om zich verder te ontwikkelen;
- Hij benoemt zijn sterke en zwakke kanten, formuleert leervragen en werkt daar planmatig aan. Hij maakt daarbij gebruik van de kaders en structuren die de school biedt (b.v. competentie management, persoonlijk ontwikkelingsplan, teamontwikkelingsplan, functionerings- en beoordelingsgesprekken);
- Hij signaleert relevante ontwikkelingen in de samenleving, het bedrijfsleven en het onderwijs en trekt daaruit consequenties voor zijn professionele ontwikkeling;
- Hij benut verschillende mogelijkheden om zichzelf verder te ontwikkelen, zoals bijhouden van vakliteratuur, het volgen van trainingen en opleidingen, maar ook het deelnemen aan vernieuwingsprojecten, het uitvoeren van actieonderzoek en het oppakken van nieuwe taken;

- Hij kan zijn eigen activiteiten en plannen over professionele ontwikkeling verantwoorden, in relatie met het beleid van de school, afspraken binnen het team en tegen de achtergrond van actuele ontwikkelingen in het onderwijs, het bedrijfsleven en de samenleving.

Competent in het vormgeven van de protestants christelijke identiteit

De docent heeft het vermogen vanuit een christelijke identiteit invulling te geven aan de grondslag van de school, de normen en waarden en godsdienstige vorming. De docent moet omgaan met en inspelen op pluriformiteit. Hij ontwikkelt een eigen mening en richt zich op voortgaande professionalisering op gebied van bewustwording en vormgeven van christelijk onderwijs

Gedragindicatoren:

- Hij staat persoonlijk achter hetgeen wordt verteld vanuit de Bijbel en werkt vanuit waarden en normen zoals deze op school gelden;
- Hij draagt creatief bij aan de vormgeving van de godsdienstige vieringen op school;
- Hij verwoordt de keuze voor een christelijke school;
- Hij participeert actief in activiteiten die in het kader van godsdienstige vorming worden georganiseerd;
- Hij heeft respect voor de standpunten van collega's, spreekt hen aan op vormgeving van de christelijke identiteit en houdt daarmee rekening met hun opvattingen;
- Hij legt uit aan ouders en leerlingen wat zij kunnen verwachten en wat de school van hen verwacht t.a.v. de identiteit en levensbeschouwing;
- Hij onderkent het pluriforme karakter van de samenleving;
- Hij is bekend met de kerkelijke stromingen en kent de relevante aspecten van andere in de samenleving aanwezige godsdiensten.

Bijlage 6: Algemene vaardigheden op het studieplein		Leerling 1	Leerling 2	Leerling 3	Leerling 4
Werken op het studieplein	Leerling kijkt eigen werk zorgvuldig na				
	Leerling maakt het eigen werk zorgvuldig				
	Leerling kent de regels en afspraken die gelden binnen het studieplein				
	Leerling heeft de opgegeven taken op tijd af				
	Leerling vindt "goed" beter dan "snel"				
	Leerling heeft zijn spullen altijd bij zich				
	Leerling werkt rustig en geconcentreerd				
Samenwerken en overleggen	Leerling helpt medeleerling als dat nodig is				
	Leerling kan aangeven wat hij/zij nodig heeft van een ander				
	Leerling kan nee zeggen				
	Leerling komt gemaakte afspraken na				
	Leerling vraagt bij samenwerking naar de mening van de ander				
	Leerling werkt ook goed als het anders gaat dan hij/zij wil				
Plannen en organiseren	Leerling heeft wat hij nodig heeft ook bij zich				
	Leerling haalt zelf benodigde extra spullen op				
	Leerling kan bijhouden wat hij gedaan heeft				

	Leerling kan een plan(ning) maken				
	Leerling kan inschatten hoeveel tijd hij nodig heeft voor een opdracht				
	Leerling weet welke spullen er nodig zijn				
	Leerling werkt volgens planning				
Met druk en tegenslag omgaan	Frustraties die ontstaan weet de leerling te beheersen				
	Leerling gaat in gesprek met docent/begeleider				
	Leerling kan aangeven wat er aan de hand is				
	Leerling kan onder werkdruk blijven functioneren				
	Leerling probeert druk te voorkomen				
	Leerling vertoont geen vluchtgedrag				
Materialen en middelen inzetten	Leerling gebruikt spullen op de juiste manier				
	Leerling gebruikt de juiste spullen voor de vakken				
	Leerling is zuinig met eigen spullen				
	Leerling is zuinig met geleende spullen				
	Leerling ruimt gebruikt spullen netjes op				
	Leerling weet wat hij nodig heeft tijdens de lessen				
Instructies en procedures opvolgen	Leerling begrijpt de stof op de weekplanner				
	Leerling concentreert zich op zijn werk				

	Leerling houdt zich aan de afspraken van het studieplein				
	Leerling loopt niet nodeloos rond op het studieplein				
	Leerling volgt de instructie op de weekplanner nauwgezet op				
	Leerling heeft zijn weekplanners goed op orde				
Aandacht en begrip tonen	Leerling houdt rekening met gevoelens van anderen				
	Leerling is attent				
	Leerling is te vertrouwen				
	Leerling kan zich richten op anderen				
	Leerling laat merken dat hij de ander accepteert				
	Leerling roddelt niet				
	Leerling vraagt naar welzijn van medeleerling en docent				

Bijlage 7:

Terugkijken en vooruitblikken

Welkom op de Meerwaarde! Dit jaar zullen we je een paar keer een vragenlijst geven om in te vullen om de antwoorden daarna met je te bespreken.

Om je zo goed mogelijk te helpen bij ons op school moeten we het een en ander over je weten. Zeker als het om gegevens gaat die van belang zijn voor jouw gedrag en leerprestaties:

- Je schoolwerk (cijfers, leermoeilijkheden, huiswerk, etc).
- Problemen op school (ruzie, pesten) of thuis.
- De leerweg, wat wil je later gaan worden?

En natuurlijk kun je op elk moment terecht bij je mentor met vragen of als er problemen zijn. Je mag erop rekenen dat de mentor vertrouwelijk omgaat met je persoonlijke gegevens

Neem rustig de tijd om de volgende vragen zo goed en eerlijk mogelijk te beantwoorden. Stop het daarna in je portfolio. Je mentor zal hier dan later met jou een gesprekje over hebben.

Naam:

Klas:

Goed en minder goed

Schrijf in de ruimte hieronder 2 dingen die je goed zijn bevallen op deze school tot nu toe.

-

-

Schrijf in de ruimte hieronder 2 dingen die je niet of minder of totaal niet zijn bevallen op deze school tot nu toe.

-

-

Verwachtingen

Wat verwacht je van de Meerwaarde? Waarom heb je voor deze school gekozen?

-

Wat verwacht je van je mentor?

-

De klas

Ben je tevreden met de klas waarin je nu zit? Waarom wel of waarom niet?

-

Vind je het vervelend als je tijdens een les een vraag moet beantwoorden of iets voor moet lezen?
Zo ja, kun je ook uitleggen waarom?

-

Ben je vorig jaar of vroeger wel eens gepest? Zo ja, waaruit bestond dat pesten dan?

-

Gedragsregels

Op het studieplein zijn op verschillende plekken lijsten met de “afspraken” opgehangen.

Noem 2 regels die voor jou heel belangrijk zijn.

-

-

Begeleiding

Met welke vakken had je vorig jaar de meeste moeite? Kun je ook uitleggen waarom?

-

-

Bij welk(e) vak(ken) verwacht je dit jaar problemen?

-

-

Heb je vorig jaar wel eens begeleiding voor bepaalde vakken gehad? Welke vakken?

-

-

Doe je thuis altijd netjes je huiswerk? Zo nee, waarom niet?

-

Heb je moeite om je tijdens schoolwerk of tijdens huiswerk te concentreren?

-

Later Beroep

Wat wil je later worden?

-

Welke richting denk je dat je aan het eind van klas 2 gaat kiezen?

-

Vrije tijd

Heb je (een) hobby(s)? Zo ja, welke?

-

Doe je in je vrije tijd aan sport? Welke? Hoeveel tijd besteed je daaraan?

-

Heb je in je vrije tijd een bijbaantje? Zo ja, hoeveel uur en op welke momenten?

-

Medicijnen en gezondheid

Gebruik je medicijnen of iets dergelijks, zo ja, waarvoor dan?

-

Ben je allergisch, zijn er bepaalde dingen die je niet mag doen?

-

Ruimte voor opmerkingen.

Wil je nog iets kwijt dat voor de mentor, de docenten, of voor jezelf belangrijk is?

Bijvoorbeeld als er iets is waar je mee zit, waar je over piekert, waar je bang voor bent. Dat kan te maken hebben met jezelf, met een ander of met thuis.

-

Terugkijken en vooruitblikken

Nu je bijna je eerste rapport krijgt willen we wel eens weten hoe jij de zaken hebt aangepakt. Neem rustig de tijd om de volgende vragen zo goed en eerlijk mogelijk te beantwoorden.. Daarna mag je het weer inleveren bij je mentor. Daarna zullen er weer korte gesprekken gevoerd worden met alle leerlingen van de klas.

Naam:

Klas:

De weektaak

☐ **Met een medeleerling overleggen wat we gaan doen. Dat doe ik**

☐ altijd

☐ soms

☐ nooit

☐ **Ik kijk eerst wat we voor ieder vak moeten doen en dan bepaal ik wat ik het eerst ga doen.**

☐ mee eens

☐ mee oneens

☐ **Het vak waar ik mee begin**

☐ is het moeilijkst.

☐ is het makkelijkst.

☐ heb je een laptop bij nodig.

☐ krijg je het snelst een kaartje voor.

☐ moet je een practicum voor doen.

☐ **Als ik de weektaak niet af krijg, komt dat omdat**

☐ de laptops steeds bezet waren.

☐ de docent niet aanwezig was.

☐ ik geen tijd genoeg had.

☐ ik de tijd verkeerd ingedeeld had.

☐ anders, nl.:

☐ **Ik weet precies wat ik voor elk vak aan het eind van de week af moet hebben.**

☐ ja, bij alle vakken.

☐ ja, bij de meeste vakken.

☐ Ik vraag het voor de zekerheid altijd nog een keer aan de docent.

☐ **Werk mee naar huis nemen, dat doe ik**

☐ nooit.

☐ alleen als ik een repetitie heb.

☐ alleen als ik ziek ben geweest.

☐ elke week maak ik thuis een vak af.

☐ **De tijd die ik gemiddeld per week aan het leren van toetsen besteed, is**

☐ 0 – 30 minuten

☐ 30 minuten – 1 uur

☐ 1 – 2 uur

☐ meer dan 2 uur

☐ **Als ik opgaven maak**

☐ zoek ik zelf alles op.

☐ overleg ik met anderen.

☐ vraag ik aan de docent hoe ik achter het antwoord kom.

☐ laat ik de vragen die ik niet weet, open.

☐ vul ik altijd iets in, ook al weet ik dat het waarschijnlijk niet klopt.

☐ **Zelf mijn werk nakijken vind ik**

☐ niet nodig, ik doe toch alles goed.

☐ heel handig voor als ik het even niet meer weet.

☐ heel belangrijk: zo weet je wat goed is en wat fout is.

- ☐ heel belangrijk: zo kan ik kijken wat ik fout doe en die fouten verbeteren.

Samenwerken

Opdrachten

- ☐ maak ik het liefst alleen.
- ☐ doe ik soms met anderen.
- ☐ doe ik altijd met iemand samen.

Als ik iets samen moet doen met anderen, leg ik hen uit wat ze moeten doen.

- ☐ Altijd
- ☐ Meestal
- ☐ Nooit

Als ik iets samen moet doen met anderen

- ☐ zijn mijn ideeën vaak het best.
- ☐ vind ik het belangrijk om te bespreken welk idee het beste is.
- ☐ vind ik het moeilijk iets te bedenken.
- ☐ zijn ideeën van anderen vaak beter dan die van mij.

Als we samenwerken in een groep, vind ik het belangrijk dat (je mag meerdere antwoorden aankruisen)

- ☐ de opdracht op tijd af is.
- ☐ de opdracht goed verzorgd is.
- ☐ dat iedereen evenveel gedaan heeft.
- ☐ dat iedereen tevreden is over het eindresultaat.
- ☐ we van tevoren duidelijke afspraken maken.
- ☐ dat de afspraken die we gemaakt hebben, nagekomen worden.
- ☐ iedereen mag zeggen wat hij/zij denkt.

 Als we samenwerken in een groep, vind ik het vervelend dat
(je mag meerdere antwoorden aankruisen)

- ☐ mensen zich niet aan hun afspraken houden.
- ☐ dat de leden niet beschikbaar zijn voor samenwerking.
- ☐ dat de opdracht niet af is.
- ☐ dat de opdracht ingeleverd wordt, terwijl ik er eigenlijk meer aan had willen doen.
- ☐ dat de groepsgenoten geen rekening houden met de ideeën die ik heb.
- ☐ dat we niet verder kunnen omdat een groepsgenoot zijn/haar aandeel niet af heeft.
- ☐ we veel te laat aan de opdracht beginnen.

 Als we moeten samenwerken in een groep, stel ik vragen over de ideeën van anderen.

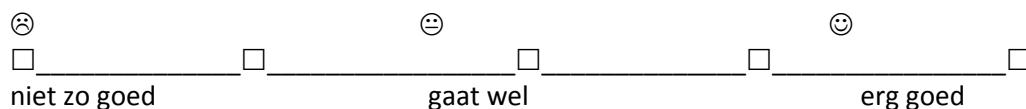
- ☐ Altijd.
- ☐ Meestal
- ☐ Nooit

 Als we samenwerken in een groep, Let ik erop dat iedereen iets te zeggen heeft en iedereen taken krijgt

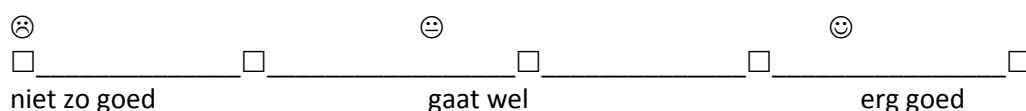
- ☐ Altijd.
- ☐ Meestal
- ☐ Nooit.

Samenwerken

Samenwerken is iets dat je moet leren. Goed samenwerken in een groep betekent dat je luistert naar wat anderen te vertellen hebben, elkaars ideeën bespreekt, iedereen de gelegenheid geeft zijn zegje te doen, afspraken maakt en je daar aan houdt en regelmatig bespreekt hoe ver iedereen is met zijn taak in het samenwerken. Kun je hieronder aangeven hoe goed/niet goed jij vindt dat je kunt samenwerken?

Kun je op deze lijn aangeven hoe jij denkt dat anderen vinden dat jij samen kunt werken?

Plannen

Als je dingen binnen een bepaalde tijd af moet hebben, moet je bedenken wanneer je dat gaat doen. Dat is niet altijd even gemakkelijk. Een goede planner kijkt wat hij/zij moet doen, hoeveel tijd hij daar voor heeft, hoeveel tijd de verschillende dingen die hij moet doen, kost en bedenkt dan wanneer hij dat gaat doen. Vaak maakt hij daar een schema van.

Kun je op de lijn hieronder aangeven hoe jij kunt plannen?

☐ _____ ☐ _____ ☐ _____ ☐ _____ ☐ _____

niet zo goed gaat wel erg goed

En hoe denk je dat anderen vinden dat jij dat kunt?

☐ _____ ☐ _____ ☐ _____ ☐ _____ ☐

niet zo goed gaat wel erg goed

Ruimte voor opmerkingen (wil je bijvoorbeeld nog iets kwijt aan de docenten?)

—

Terugkijken en vooruitblikken

Nu het eerste jaar er bijna op zit willen we graag van je weten hoe dat is bevallen. Ook willen we alvast vooruit kijken naar het 2^e leerjaar en zelfs naar je plannen voor wat je daarna op deze school wilt doen.

Neem rustig de tijd om de volgende vragen zo goed en eerlijk mogelijk te beantwoorden. Daarna mag je het weer inleveren bij je mentor. Daarna zullen er weer korte gesprekken gevoerd worden met alle leerlingen van de klas.

Naam:

Klas:

Goed en minder goed

Schrijf in de ruimte hieronder 2 dingen die je goed zijn bevallen op het studieplein

-

-

Schrijf in de ruimte hieronder 2 dingen die je niet of minder of totaal niet zijn bevallen op het studieplein

-

-

Werksfeer

Geef je mening over de werksfeer op het studieplein

-

2^e klas

- ▣ Er zal in de 2^e klas nog meer door jou zelf zelfstandig gewerkt moeten worden. Dat betekent dat jij goed moet plannen en je spullen goed op orde moet hebben. Hoe denk jij hierover?

-

- ▣ Bij welke vakken of onderdelen van vakken zou meer uitleg moeten worden gegeven?

-

Gedragsregels

- ☞ Op het studieplein zijn op verschillende plekken lijsten met de “afspraken” opgehangen.

Noem 2 regels die je zeker wilt handhaven, veranderen of toevoegen?

-
-

Begeleiding

- ☞ Geef je mening over de begeleiding door de leraren.

-

- ☞ Op welke onderdelen zou je meer ondersteuning willen?

-

Volgend jaar

Klas 3

- ✎ Welke richting denk jij dat je opgaat als je klaar bent met klas 2?

-

- ✎ Welke beroep zou jij later willen uitvoeren?

-

Prestaties

- ✎ Wat moet er eventueel op het studieplein moeten veranderen zodat jij nog betere resultaten kunt behalen?

-

- ✎ Wat ga jij volgend jaar anders doen om nog betere resultaten te halen?

-

Ruimte voor opmerkingen (wil je bijvoorbeeld nog iets kwijt aan de docenten?)

-

Bijlage 8:**Competentieprofiel Docent op het studieplein.**

Competentie:	Gedragsindicatoren:
Interpersoonlijk	- Docent weet en ziet wat er gebeurt op het studieplein en is in contact met de leerlingen. Hij spreekt hen aan op gewenst en ongewenst gedrag, om op die manier leerlingen respect aan te leren voor docent en elkaar. - Docent coacht de leerlingen op hun gedrag en de effecten die dat heeft voor de sfeer op het studieplein. De docent laat leerlingen zien dat hun gedrag belangrijk is voor het werkklimaat op het studieplein. - Docent stimuleert en begeleidt het samenwerken tussen de leerlingen. Hij laat merken dat goed samenwerken gewaardeerd worden en leert leerlingen om rekening met elkaars talenten en beperkingen te houden - Docent begeleidt en leert leerlingen in hun communicatie op het studieplein. Het coacht hen op het communiceren tijdens het zelfstandig- of samenwerken. Daarbij houdt hij rekening met de verschillende culturen in de klas. - Docent is in staat om de verschillende culturen in de klas prettig met elkaar te laten werken en om de groepsprocessen op verschillende manieren te beïnvloeden.
Pedagogisch	- Docent signaleert de factoren die groepsprocessen beïnvloeden en gebruikt verschillende methoden om de groepsprocessen te sturen. Hij blijft met leerlingen in gesprek om hen te coachen en met hen te reflecteren op hun gedrag. - Docent coacht leerlingen in hun collegiale omgangsvormen en helpt ze hen om die te ontwikkelen. - Docent begeleidt groepsprocessen en groeps gesprekken. Hij coacht de leerling om zijn mening te geven en helpt anderen om daarna te luisteren. - Docent waakt over het sociale klimaat dat op het studieplein heerst. - Docent signaleert voortdurend ontwikkelings- of gedragsproblemen bij individuele leerlingen en bespreekt deze in de wekelijkse overlegmomenten. - Hij begeleidt leerlingen bij het maken van keuzes in de planning. Hij coacht de leerlingen om dicht bij zichzelf te blijven en aan te sluiten bij de ambities en mogelijkheden van de leerling. - Docent is zich bewust van zijn eigen voorbeeldrol op het studieplein. - Docent laat leerlingen zelfstandig werken en samenwerken. Hij bevordert de zelfstandigheid van de leerlingen en de samenwerking tussen leerlingen door hen te stimuleren tot of te begeleiden bij het reflecteren op de geboekte resultaten en op het proces van leren en samenwerken.
Vakinhoudelijk & didactisch	- Docent is in staat om de leerling individueel te helpen bij de weektaken die gedaan moeten worden. - Docent zorgt ervoor dat de weekplanners aansluiten bij de mogelijkheden en kansen die het studieplein biedt. Hij zorgt ervoor dat leerlingen leren in het zelfstandig- en samenwerken door middel van uitdagende opdrachten. - Docent biedt de leerlingen keuzes (thema's, werkvormen, opdrachten) en zorgt daardoor voor een actieve betrokkenheid van leerlingen. Hij creëert de randvoorwaarden (sfeer, organisatie, opdrachten en materialen) die de leerlingen in staat stellen zelfstandig te kunnen werken, zodat zij in hun eigen tempo en op hun

	eigen wijze kunnen leren; - Docent legt duidelijk uit aan leerlingen welke leerdoelen hij met welke activiteiten nastreeft. Of hij laat binnen gegeven kaders de leerlingen hun eigen leerdoelen formuleren, om zo hun groei naar zelfstandig leren te bevorderen. - De docent begeleidt elke leerling individueel in hun leerproces. Elke leerling kan op een eigen manier leren en moet een individueel plan volgen en krijgen. De docent begeleidt dit door gesprekken en hulp in de planning en leervragen - De docent begeleidt de leerling vraag gestuurd en stelt de leerling in staat om zelf eerder verworven kennis te gebruiken. - De docent ontwikkelt eigen leermateriaal welke goed te gebruiken is op het studieplein. - Docent signaleert leerproblemen en bespreekt deze in het wekelijks overleg. Hij is in staat om de juiste vervolgstappen te ondernemen om de leerling te helpen. - Docent draagt bij aan de ontwikkeling van zijn vak op het studieplein.
Organisatorisch	- Docent draagt zorg voor de organisatie op het studieplein. - Docent bewaakt de tijd op het studieplein. Hij is op de hoogte van de planning die leerlingen hanteren en bewaakt hierin de voortgang. - De docent bewaakt de voortgang van de leerlingen door met de leerling voortgangsgesprekken te voeren en een portfolio bij te houden. - Docent neemt actief deel aan de wekelijkse overlegmomenten. - Docent hanteert een goede samenwerking met collega's en onderwijsassistent.
Samenwerken met collega's	- Docent werkt actief samen met collega's en onderwijsassistent om de mogelijkheden van het studieplein ten volle te benutten. - Docent werkt samen met collega's aan het vormen van uitdagende oefenstof/opdrachten voor leerlingen om het zelfstandig leren te bevorderen. - Docent spreekt collega's aan en is zelf ook aanspreekbaar als het gaat om het vragen of geven van hulp bij het werk; - Docent stemt samen met collega's zijn gedrag op hen af, om zo duidelijkheid voor de leerlingen te creëren. - Docent houdt rekening met de (on)mogelijkheden van collega's. - Docent houdt zich actief aan de centraal gemaakte afspraken.
Samenwerken met de omgeving	- Docent houdt ouders en mentor op de hoogte wanneer een leerling dreigt uit te vallen. Hij geeft eventuele stagnatie in leerproces tijdig door. - Docent spreekt op een constructieve manier met collega's over het leerproces van de leerling en bedenkt oplossingen die mogelijk zijn op het studieplein. - Docent zorgt samen met de collega's voor een veilig en uitdagend leerklimaat op het studieplein. - Docent stelt zich ambitieus op in de ontwikkeling van zijn vak op het studieplein. Hij sluit aan, waar mogelijk, bij de actualiteit. - Docent overlegt met collega's, zodat de leerling optimaal de eigen loopbaan vorm kan geven. - Docent neemt actief deel aan de voorlichting over het studieplein. Hij spreekt op een constructieve wijze over het studieplein naar ouders of belangstellenden.
Reflectie en ontwikkeling	- Docent is op de hoogte van zijn eigen normen en waarden. Hij weet waar hij zijn plezier uithaalt en weet dit te benutten op het studieplein. - Docent is aanspreekbaar op zijn functioneren en is in staat om kritisch naar zijn eigen functioneren te kijken, als coach of begeleider op het studieplein. - Docent is in staat om zijn eigen sterke en zwakke punten te benoemen ten aanzien

	van de andere rol als coach op het studieplein. - De docent benut de mogelijkheden die het OSB hem biedt om hem te helpen in zijn ontwikkeling als docent op het studieplein.
Vormgeven van de protestants christelijke identiteit	- Docent staat persoonlijk achter wat wordt verteld vanuit de Bijbel en werkt vanuit waarden en normen zoals deze op school gelden; - Docent heeft respect voor de verschillende culturen van de leerlingen die werken op het studieplein. Hij is in staat om met de leerlingen hierover op een respectvolle manier in gesprek te gaan. Hij houdt daarbij rekening met hun opvattingen.

Bijlage 9:

Beste leerling,

Voor mijn studie ben ik een onderzoek aan het doen naar het leerwerkhuis waar jullie nu twee jaar in hebben gewerkt. Het is voor mij belangrijk om te weten hoe jullie deze twee jaren hebben beleefd en hoe jullie tegen het leerwerkhuis aan kijken. Volgend jaar willen we het één en ander veranderen, maar dan wil ik ook graag van jullie weten wat dit dan kan zijn.

Wij vinden het erg belangrijk dat jullie op de goede manier onderwijs krijgen op de Meerwaarde, maar daarvoor moeten we wel weten wat voor jullie goed werkt. Daarom vraag ik jouw hulp door het invullen van deze vragenlijst.

Het is belangrijk dat je de vragenlijst eerlijk invult. Je antwoord kan niet goed of fout zijn, maar het is wel belangrijk dat het klopt voor jouw situatie!

Alvast bedankt voor de moeite

Alle gegevens zullen vertrouwelijk worden behandeld en alleen ter inzage voor de onderzoeker zijn. Met andere woorden jouw antwoorden en opmerkingen zullen nooit tot jou persoonlijk kunnen worden herleid. Na controle en registratie of je de vragenlijst hebt ingevuld worden de persoonsgegevens onmiddellijk gescheiden van de vragenlijst zelf.

Voornaam:

Achternaam:

Klas:

Persoonlijk gedeelte		Helemaal mee oneens	oneens	Eens	Helemaal mee eens
		1	2	3	4
Kloppen de onderstaande uitspraken voor jou? De antwoordmogelijkheden zijn:					
1. Daar ben ik het helemaal mee oneens;					
2. Daar ben ik het mee oneens;					
3. Daar ben ik het mee eens;					
4. Daar ben ik het helemaal mee eens.					
1	Ik vind de Meerwaarde een goede school	☐	☐	☐	☐
2	Ik kan thuis goed huiswerk maken	☐	☐	☐	☐
3	Ik wordt er vaak uitgestuurd	☐	☐	☐	☐
4	Ik heb veel extra begeleiding nodig om goed te leren	☐	☐	☐	☐
5	Een goede band met docenten is voor mij belangrijk	☐	☐	☐	☐
6	Ik vind het belangrijk dat docenten goed op mij letten	☐	☐	☐	☐
7	Ik heb docenten nodig om goede cijfers te halen	☐	☐	☐	☐
8	Ik maak altijd mijn huiswerk	☐	☐	☐	☐
9	Ik ga altijd voor het hoogste cijfer	☐	☐	☐	☐
10	Voor minder leuke vakken zet ik mij niet in	☐	☐	☐	☐
11	Door mijn bezigheden buiten school (sport, bijbaantje, vrienden, etc.) leer ik minder goed dan ik zou kunnen	☐	☐	☐	☐
12	Ik vergeet mijn huiswerkopdrachten of vergeet benodigde materiaal mee naar huis / school te nemen	☐	☐	☐	☐
13	Ik gedraag me impulsief (eerst doen en dan denken)	☐	☐	☐	☐
14	Ik krijg problemen omdat ik te veel praat tijdens de les	☐	☐	☐	☐
15	Ik erger me als huiswerk moeilijk of verwarrend is of als het te veel tijd vergt om af te maken	☐	☐	☐	☐
16	Ik heb moeite met concentreren; ben snel afgeleid	☐	☐	☐	☐
17	Ik stel huiswerk of huishoudelijke klusjes tot het laatst toe uit	☐	☐	☐	☐
18	Ik moet er vaak aan herinnerd worden om met huiswerk of huishoudelijke klusjes te beginnen	☐	☐	☐	☐
19	Mijn tas / rugzak en aantekeningen zijn een rommeltje	☐	☐	☐	☐
20	Ik vind het moeilijk om in te schatten hoe lang iets duurt (bijvoorbeeld huiswerk maken)	☐	☐	☐	☐
21	Ik controleer mijn huiswerk niet op fouten, ook al hangt er veel vanaf	☐	☐	☐	☐

Leerwerkhuis	Helemaal mee oneens	oneens	Eens	Helemaal mee eens
	1	2	3	4
Kloppen de onderstaande uitspraken voor jou? De antwoordmogelijkheden zijn:				
1. Daar ben ik het helemaal mee oneens;				
2. Daar ben ik het mee oneens;				
3. Daar ben ik het mee eens;				
4. Daar ben ik het helemaal mee eens.				
15 De BG uren zijn bij alle docenten hetzelfde	☐	☐	☐	☐
16 Tijdens de BG uren krijg ik mijn werk altijd af	☐	☐	☐	☐
17 Ik kan me tijdens de BG uren goed concentreren	☐	☐	☐	☐
18 Ik vind de sfeer in de klas tijdens de BG uren prettig	☐	☐	☐	☐
19 De regels in het leerwerkhuis zijn duidelijk voor mij	☐	☐	☐	☐
20 De docenten controleren ook op de regels	☐	☐	☐	☐
21 Ik ben blij met het leerwerkhuis	☐	☐	☐	☐
22 Ik heb liever BG dan normaal les	☐	☐	☐	☐
23 Docenten controleren mijn werk streng	☐	☐	☐	☐
24 In het leerwerkhuis is het erg onrustig	☐	☐	☐	☐
25 In het leerwerkhuis is het een lawaai	☐	☐	☐	☐
26 Tijdens 'rood' kan ik goed en serieus werken	☐	☐	☐	☐
27 Tijdens 'groen' kan ik goed en serieus werken	☐	☐	☐	☐
28 Ik heb hulp nodig van docenten bij de weekplanners	☐	☐	☐	☐
29 Ik heb liever minder BG uren	☐	☐	☐	☐
30 Ik kan samenwerken in de BG uren	☐	☐	☐	☐
31 Docenten zijn streng in het leerwerkhuis	☐	☐	☐	☐
32 Docenten helpen mij in de BG uren	☐	☐	☐	☐
33 Ik werk altijd serieus aan mijn weekplanners	☐	☐	☐	☐
34 Nakijken doe ik altijd serieus en zorgvuldig	☐	☐	☐	☐
35 Ik heb mijn spullen (boeken, schriften, etui) altijd bij me	☐	☐	☐	☐
36 Ik werk graag in groepjes	☐	☐	☐	☐
37 Ik wil zelf kiezen of ik alleen, in tweetallen of in een groepje ga werken	☐	☐	☐	☐
38 Docenten moeten optreden tegen leerlingen die lawaai maken	☐	☐	☐	☐
39 Computer opdrachten maken vind ik fijn	☐	☐	☐	☐
40 Docenten vinden het leuk om in het leerwerkhuis les te geven	☐	☐	☐	☐
41 Omdat docenten controleren maak ik mijn werk serieus	☐	☐	☐	☐
42 Tijdens BG ben ik met andere dingen bezig dan met school	☐	☐	☐	☐
43 Ik vind het prettig dat er stempels gezet moeten worden door de docent	☐	☐	☐	☐

44 Ik weet precies welke achterstanden ik heb

Geef een top 5 aan van wat jij het belangrijkste vindt waar het leerwerkhuis echt rekening mee moet houden. Wat moet er nou absoluut in blijven of komen, of welke dingen moeten er nu echt veranderen?

1

2

3

4

5

Volgend jaar krijg jij natuurlijk geen leerwerkhuis meer omdat je naar de 3^e klas gaat. Maar wat moeten wij doen met het leerwerkhuis voor de nieuwe 1^e en 2^e klassen?

Leerwerkhuis moet:	
a. Blijven	☐
b. Weg	☐
c. Veranderen	☐
“Weg”, omdat:	
a. Het is stom	☐
b. Ik haal lagere cijfers	☐
c. Ik heb liever normaal les	☐
d. Anders, namelijk:	☐

“Veranderen”, omdat:	
a. Het is wel leuk, maar kan nog veel beter worden	☐
b. Ik haal betere cijfers door het leerwerkhuis	☐
c. Ik heb liever BG dan normaal les	☐
d. Ik vind de vrijheid die ik nu krijg erg prettig	☐
e. Anders, namelijk:	☐

Welke tip(s) heb jij voor mij om op onze school het leerwerkhuis nog beter te maken?

Heb jij nog tips voor nieuwe leerlingen die volgend jaar kennis gaan maken met het leerwerkhuis?

Welk cijfer zou je het leerwerkhuis op onze school geven? Omcirkel het cijfer dat jij het leerwerkhuis wilt geven tussen de 1 en de 10.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Opmerkingen

Je mag nu nog allerlei opmerkingen maken en/of vragen stellen die betrekking hebben met het leerwerkhuis

Hartelijk dank

Bijlage 10:

Beste ouder(s) of verzorger(s),

Voor mijn studie ben ik een onderzoek aan het doen naar het leerwerkhuis waar uw kind nu twee jaar in heeft gewerkt. Het is voor mij belangrijk om te weten hoe u deze twee jaren heeft beleefd en hoe u tegen het leerwerkhuis aan kijkt. Volgend jaar willen we het één en ander uiteraard weer in positieve zin veranderen, maar dan wil ik ook graag van u weten wat dit dan kan zijn.

Wij vinden het erg belangrijk dat uw kind op de goede manier onderwijs krijgt op de Meerwaarde, maar daarvoor moeten we wel weten wat u als ouder goed vinden werken m.b.t het leerwerkhuis. Daarom vraag ik uw hulp door het invullen van deze vragenlijst.

Het is belangrijk dat u de vragenlijst eerlijk invult. Uw antwoord kan niet goed of fout zijn, maar het is wel belangrijk dat het klopt voor uw situatie!

Alvast bedankt voor de moeite

Alle gegevens zullen vertrouwelijk worden behandeld en alleen ter inzage voor de onderzoeker zijn. Met andere woorden uw antwoorden en opmerkingen zullen nooit tot u persoonlijk kunnen worden herleid. Na controle en registratie of u de vragenlijst hebt ingevuld worden de persoonsgegevens onmiddellijk gescheiden van de vragenlijst zelf.

Naam:

Kind in klas:

Mentor:

Persoonlijk gedeelte		Helemaal mee oneens	oneens	Eens	Helemaal mee eens
		1	2	3	4
Kloppen de onderstaande uitspraken voor u of uw kind? De antwoordmogelijkheden zijn: 5. Daar ben ik het helemaal mee oneens; 6. Daar ben ik het mee oneens; 7. Daar ben ik het mee eens; 8. Daar ben ik het helemaal mee eens.					
1	De Meerwaarde is een goede school	☐	☐	☐	☐
2	Mijn kind kan thuis goed huiswerk maken	☐	☐	☐	☐
3	Mijn kind maakt thuis altijd zijn huiswerk	☐	☐	☐	☐
4	Mijn kind heeft geen extra begeleiding nodig om goed te leren	☐	☐	☐	☐
5	Ik wil goed contact hebben met de school	☐	☐	☐	☐
6	Ik controleer altijd de agenda van mijn kind	☐	☐	☐	☐
7	Mijn kind gaat met plezier naar school	☐	☐	☐	☐
10	Mijn kind is niet te motiveren	☐	☐	☐	☐
11	Door de bezigheden van mijn kind buiten school (sport, bijbaantje, vrienden, etc) leert hij/zij niet zo goed als hij/zij zou kunnen	☐	☐	☐	☐
12	Mijn kind heeft moeite met leren	☐	☐	☐	☐

Leerwerkhuis		Helemaal mee oneens	oneens	Eens	Helemaal mee eens
		1	2	3	4
Kloppen de onderstaande uitspraken voor u of uw kind? De antwoordmogelijkheden zijn: 5. Daar ben ik het helemaal mee oneens; 6. Daar ben ik het mee oneens; 7. Daar ben ik het mee eens; 8. Daar ben ik het helemaal mee eens.					
15	Ik ben goed op de hoogte van de gebeurtenissen in het leerwerkhuis (BG)	☐	☐	☐	☐
16	Ik heb een goede voorlichting over de BG uren gehad	☐	☐	☐	☐
17	Het leerwerkhuis is een goede manier van onderwijs geven	☐	☐	☐	☐
18	Het is raar dat mijn kind weinig huiswerk heeft	☐	☐	☐	☐
19	Mijn kind moet meer werk hebben in de BG uren, zodat er ook huiswerk overblijft	☐	☐	☐	☐
20	Mijn kind is positief over het leerwerkhuis	☐	☐	☐	☐
21	Docenten spreken positief over het leerwerkhuis	☐	☐	☐	☐

22	Mijn kind heeft teveel vrijheid in het leerwerkhuis	☐	☐	☐	☐
25	De leerkwaliteit gaat door het leerwerkhuis achteruit	☐	☐	☐	☐
26	Het is belangrijk dat mijn kind naast theorie ook hele andere dingen (bijvoorbeeld samenwerken, plannen etc.) in het leerwerkhuis leert	☐	☐	☐	☐
27	Plannen, samenwerken, feedback geven, vragen stellen etc. zijn zaken die in het leerwerkhuis beter geleerd kunnen worden dan in de normale lessen	☐	☐	☐	☐
28	Om mijn kind beter kunnen helpen en begeleiden bij zijn schoolwerk, zou ik op de hoogte gehouden moeten worden van zijn werkhouding en voortgang op school	☐	☐	☐	☐
29	Het is goed dat leerlingen op dinsdagmiddag langer op school kunnen blijven om de weekplanners af te maken	☐	☐	☐	☐
31	Thuis zouden kinderen beter geholpen moeten worden met de weekplanners van het leerwerkhuis	☐	☐	☐	☐
33	Het leerwerkhuis moet blijven op de Meerwaarde	☐	☐	☐	☐

Geef een top 5 aan van wat u het belangrijkste vindt waar het leerwerkhuis echt rekening mee moet houden. Wat moet er nou absoluut in blijven of komen, of welke dingen moeten er nu echt veranderen?

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____

Volgend jaar krijgt uw kind natuurlijk geen leerwerkhuis meer omdat hij of zij naar de 3^e klas gaat. Maar wat moeten wij doen met het leerwerkhuis voor de nieuwe 1^e en 2^e klassen?

Leerwerkhuis moet:	
d. Blijven	☐
e. Weg	☐
f. Veranderen	☐
“Weg”, omdat:	
e. Het is geen goed onderwijs	☐
f. Mijn kind haalt hierdoor lagere cijfers	☐
g. Normale klassieke lessen zijn beter	☐
h. Anders, namelijk:	☐
“Veranderen”, omdat:	
f. Het is wel goed onderwijs, maar kan nog veel beter worden	☐
g. Mijn kind haalt betere cijfers door het leerwerkhuis	☐
h. Mijn kind leert nu ook andere zaken (bijv. plannen, samenwerken, etc.)	☐
i. De vrijheid mijn kind krijgt is goed voor zijn of haar leerproces	☐
j. Anders, namelijk:	☐

Welke tip(s) heeft u voor mij om op onze school het leerwerkhuis nog beter te maken?

Heeft u nog tips voor nieuwe leerlingen die volgend jaar kennis gaan maken met het leerwerkhuis?

Welk cijfer zou u het leerwerkhuis op onze school geven? Omcirkel het cijfer dat u het leerwerkhuis wilt geven tussen de 1 en de 10.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Opmerkingen

U mag nu nog allerlei opmerkingen maken en/of vragen stellen die betrekking hebben met het leerwerkhuis

Hartelijk dank

Bijlage 11:

Beste collegae,

Voor mijn studie ben ik een onderzoek aan het doen naar het leerwerkhuis waar wij binnen leerjaar 1 en 2 kader mee werken. Het is voor mij belangrijk om te weten hoe u deze lessen beleeft en hoe u tegen het leerwerkhuis aan kijkt. Volgend jaar willen we uiteraard het één en ander in positieve zin weer aanpassen, maar dan wil ik ook graag van u weten wat dit dan kan zijn.

Wij vinden het erg belangrijk dat u op de goede manier onderwijs kunt verzorgen op de Meerwaarde, en aangezien goed onderwijs pas bij de leerlingen 'landt' wanneer het door zowel ouders, leerlingen en docenten gedragen wordt. Daarvoor moeten we dus wel weten wat voor u goed werkt en waar u achter staat. Daarom vraag ik uw hulp door het invullen van deze vragenlijst.

Het is belangrijk dat je de vragenlijst eerlijk invult. Je antwoord kan niet goed of fout zijn, maar het is wel belangrijk dat het klopt voor jouw situatie! Onthoud dat deze vragenlijst alleen van waarde is om te inventariseren hoe collega's het leerwerkhuis ervaren, en dus niet gebruikt zal worden voor bijvoorbeeld uw functioneren. Hij zal dus ook niet op naam worden bewaard.

Alvast bedankt voor de moeite

Alle gegevens zullen vertrouwelijk worden behandeld en alleen ter inzage voor de onderzoeker zijn. Met andere woorden uw antwoorden en opmerkingen zullen nooit tot u persoonlijk kunnen worden herleid. Na controle en registratie of u de vragenlijst hebt ingevuld worden de persoonsgegevens onmiddellijk gescheiden van de vragenlijst zelf.

Voornaam: _____

Achternaam: _____

U begeleid klassen in
het leerwerkhuis in ☐ 1 kader ☐ 2 kader
leerjaar:

Welke vakken / leergebieden geeft u: _____

Bent u mentor ☐ ja ☐ nee Van klas: _____

Gastheer In het leerwerkhuis Kloppen de onderstaande uitspraken voor u? De antwoordmogelijkheden zijn: 9. Daar ben ik het helemaal mee oneens; 10. Daar ben ik het mee oneens; 11. Daar ben ik het mee eens; 12. Daar ben ik het helemaal mee eens.		Helemaal mee oneens	oneens	Eens	Helemaal mee eens	Is dit wenselijk in het nieuwe leerwerkhuis?		
		1	2	3	4	ja	nee	?
1	Tijdens BG vind ik het erg plezierig om de leerlingen te ontmoeten en echt individueel contact met hen te maken	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2	Een 'echt' contact tussen leraar en leerling bevordert de leerervaringen van leerlingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3	Voor ik regels kan opstellen tijdens BG met de klas moet ik eerst echt contact met ze maken	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4	Ik ben een voorbeeld voor de leerlingen in de sociale omgangsvormen en het naleven van de regels	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5	Ik zorg ervoor dat kinderen in een veilige en ontspannen sfeer kunnen starten tijdens BG	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6	Voor de les begint zorg ik dat de leerlingen merken dat ik hen allemaal gezien heb	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7	Tijdens BG maak ik door middel van mijn mimiek en gedrag duidelijk wat gewenst en ongewenst gedrag is	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8	Ik creëer een lessituatie waarin voor alle leerlingen uitdagingen liggen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9	Ik investeer in de kwaliteit van contact tussen leerling en docent, om leerresultaten te verbeteren	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10	Mijn voorbeeldgedrag is essentieel in het leerproces van de leerling	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11	Ik benader leerlingen in eerste instantie altijd positief	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12	Centraal afgesproken regels worden door mij consequent toegepast	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Presentator In het leerwerkhuis Kloppen de onderstaande uitspraken voor u? De antwoordmogelijkheden zijn: 1. Daar ben ik het helemaal mee oneens; 2. Daar ben ik het mee oneens; 3. Daar ben ik het mee eens; 4. Daar ben ik het helemaal mee eens.		Helemaal mee oneens	oneens	Eens	Helemaal mee eens	Is dit wenselijk in het nieuwe leerwerkhuis?		
		1	2	3	4	ja	nee	?
13	Een authentieke docent is belangrijk voor de leerlingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14	Tijdens Bg heb ik de leerlingen echt iets te vertellen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15	Gedragsregels komen bij mij elke les BG opnieuw terug	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
16	Tijdens de uitleg aan het begin luisteren de leerlingen stil en geconcentreerd naar mij	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
17	Mijn vak is geschikt voor het leerwerkhuis	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
18	Tijdens BG luisteren de leerlingen naar mij en elkaar	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
19	Gezelligheid en BG gaan goed samen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
20	Er is een duidelijke structuur aanwezig in het leerwerkhuis	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
21	De keuzevrijheid is belangrijk voor de leerlingen in het leerwerkhuis	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
22	Tijdens de uitleg zijn de leerlingen helemaal stil	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
23	Ik steek veel tijd in de start van de BG les	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Didacticus In het leerwerkhuis Kloppen de onderstaande uitspraken voor u? De antwoordmogelijkheden zijn: 1. Daar ben ik het helemaal mee oneens; 2. Daar ben ik het mee oneens; 3. Daar ben ik het mee eens; 4. Daar ben ik het helemaal mee eens.		Helemaal mee oneens	oneens	Eens	Helemaal mee eens	Is dit wenselijk in het nieuwe leerwerkhuis?		
		1	2	3	4	ja	nee	?
24	Door Bg is het leerresultaat voor mijn vak niet veranderd dan voordat dit werd ingevoerd	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
25	Ik zorg ervoor dat de weekopdrachten voor mijn vak gevarieerd en uitdagend zijn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
26	Door middel van mijn weekopdrachten leren de leerlingen om ook samen te werken	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
27	Met de vragen die de leerlingen hebben kan ik ze helpen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
28	Voor een verbeteren van de leerresultaten ga ik tijdens BG met de leerlingen in gesprek	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
29	Tijdens BG ben ik veel bezig met orde problemen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
30	Tijdens Bg kom ik goed toe aan de benodigde lesstof	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
31	Tijdens Bg heb ik de ruimte om de leerlingen individueel goed te helpen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
32	Leerlingen hebben mijn hulp tijdens BG nodig om leerresultaten te verbeteren	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Pedagoog In het leerwerkhuis Kloppen de onderstaande uitspraken voor u? De antwoordmogelijkheden zijn: 1. Daar ben ik het helemaal mee oneens; 2. Daar ben ik het mee oneens; 3. Daar ben ik het mee eens; 4. Daar ben ik het helemaal mee eens.		Helemaal mee oneens	oneens	Eens	Helemaal mee eens	Is dit wenselijk in het nieuwe leerwerkhuis?		
		1	2	3	4	ja	nee	?
33	Ik laat de leerlingen merken als ik boos of blij ben	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
34	Elke leerling mag bij mij altijd zichzelf zijn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
35	Voor elke leerling maak ik het leerwerkhuis geschikt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
36	Tijdens BG geef ik de leerlingen duidelijk de grenzen en regels aan	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
37	Als leerlingen regels overtreden reageer ik hier altijd consequent op	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
38	Alle docenten in het leerwerkhuis hanteren dezelfde afgesproken regels	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
39	Leerlingen coach ik op hun gedrag	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
40	Belonen doe ik vaker dan straffen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
41	Er heerst een goed pedagogisch klimaat in het leerwerkhuis	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
42	Er heerst een veilige sfeer in het leerwerkhuis	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Afsluiter In het leerwerkhuis Kloppen de onderstaande uitspraken voor u? De antwoordmogelijkheden zijn: 1. Daar ben ik het helemaal mee oneens; 2. Daar ben ik het mee oneens; 3. Daar ben ik het mee eens; 4. Daar ben ik het helemaal mee eens.		Helemaal mee oneens	oneens	Eens	Helemaal mee eens	Is dit wenselijk in het nieuwe leerwerkhuis?		
		1	2	3	4	ja	nee	?
1	De les wordt door mij afgesloten met een gezamenlijk praatje	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2	Na een les BG hebben de leerlingen daadwerkelijk iets geleerd	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3	Voor mijzelf zijn de doelen van het leerwerkhuis duidelijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4	Elke les BG is voor mij hetzelfde	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5	Na de BG les neem ik afscheid van alle leerlingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6	BG lessen worden door mij centraal afgesloten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7	Na de les is het lokaal net zo netjes als bij de start	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8	Ik evalueer aan het einde van de les met de leerlingen de les (m.b.t. gemaakt werk, werkhouding, volgende les etc.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Geef een top 5 aan van wat u het belangrijkste vindt waar het leerwerkhuis echt rekening mee moet houden. Wat moet er nou absoluut in blijven of komen, of welke dingen moeten er nu echt veranderen?

1

2

3

4

5

Volgend jaar krijgen we weer nieuwe leerlingen die kennis gaan maken met het leerwerkhuis. Als u echt mocht kiezen, wat zouden we dan met het leerwerkhuis moeten doen?

Leerwerkhuis moet:	
g. Blijven	☐
h. Weg	☐
i. Veranderen	☐
"Weg", omdat:	
i. Deze onderwijs vernieuwing werkt niet	☐
j. De kinderen halen hierdoor lagere cijfers	☐
k. Ik geef liever normaal les	☐
l. Anders, namelijk:	☐
"Veranderen", omdat:	
k. Het is wel goed onderwijs, maar kan nog veel beter worden	☐
l. De leerlingen halen betere cijfers door het leerwerkhuis	☐
m. Ik geef graag les binnen BG naast mijn normale les	☐
n. Ik vind de vrijheid die de leerlingen nu krijgen erg leerzaam voor hen	☐
o. Anders, namelijk:	☐

Welke tip(s) heeft u voor ons om op onze school het leerwerkhuis nog beter te maken?

Heeft u nog tips hoe ouders bij dit leerwerkhuis betrokken kunnen worden?

Welk cijfer zou u het leerwerkhuis op onze school geven? Omcirkel het cijfer dat u het leerwerkhuis wilt geven tussen de 1 en de 10.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Opmerkingen

U mag nu nog allerlei opmerkingen maken en/of vragen stellen die betrekking hebben met het leerwerkhuis

Hartelijk dank

